

Naročnina mesečno
25 Din, za inozem-
stvo 40 Din — ne-
deljska izdaja ce-
loletno 96 Din, za
inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v
Kopitarjevi ul. 6/III

Telefoni uredništva: dnevna služba
2050, — nočna 2996, 2994 in 2050

SCLOVENECE

Z nedeljsko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Cek. račun: Ljub-
ljana št. 10.650 in
10.349 za inzerate;
Sarajevo št. 7563,
Zagreb št. 39.011,
Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitar-
jeva 6, telefon 2992

Izhaja vsak dan zjutraj, razen
ponedeljka in dneva po prazniku

Nemški socialdemokrati

Nemška socialdemokratska stranka je ravnokar končala svoj letni občni zbor, ki je bil letos bolj važen, kakor druga leta, ker je moral opravičiti pred pristaši stranke paradoksalno zadržanje politične frakcije v parlamentu. Pred približno enim letom — julija 1930 — je stranka strmojavila vlado vsled prve zasilne odredbe, ker jo je smatrala za napoved diktature. Po volitvah dne 14. septembra, v katerih je nazadnje došla na 14 mest, je iste zasilne naredbe sprejela, pristala na nove odredbe meseca decembra, pritrdila državnemu proračunu za 1931, omogočila gradbo tolikanj obrekovane križarke ter vseskozi podpirala vlado kancelerja Brüninga, kateri se ne more očitati, da bi bila izvajala katerokoli socialističnih programatičnih točk. Tik pred kongresom v Leipzigu je državni kanceler izdal brez parlamenta nove zasilne odredbe, ki so vrezale prav živo v meso nemškega gospodarstva in zahtevajo velikanske gnotne in moralne žrtve tudi od onih plasti nemškega naroda, katerih zastopstvo si osvoja socialdemokracija.

Kongres je moral opravičiti to stališče bodisi z izgovorom taktičnih potreb bodisi odkritim priznanjem, da je tudi socialdemokracija podlegla idejnemu razvoju časa in da se je iz revolucionarnega pokreta, nastalega pred 70-imi leti razvila v blažji demokratični radikalizem. Sodeč po poročilih, ki so na razpolago, je socialdemokratični kongres vporabil oba argumenta in sicer izčrpno. Na listi govornikov je treba podšteti tri: Breitscheid, Sollmann in Tarnow, ki so vsak po svoje tolmačili politični in idejni položaj socialdemokracije.

Breitscheid se je postavil na stališče, ki ga prvič slišimo v zgodovini socialističnega gibanja, namreč, da je v gotovih slučajih celo potrebno tolerirati nedemokratične metode, da se demokracija ohrani. Nemški demokratični preta dve diktaturi, ona od leve in ona od desnice. Če je socialdemokracija podpirala Brüninga in privolila celo v zakonodajo, ki v bistvu nasprotuje programu, je to morala storiti z enostavnega razloga, da prepreči nemškimi fašistom, da si vlado ali popolnoma osvoje ali pa, da si jo delijo z ostalimi meščanskimi strankami ter uničijo demokratične ustanove, ki si jih je nemško ljudstvo ustvarilo po tolikih težkih bojih. Ideal se ni izpremenil, samo oblika iskanja tega ideala je začasno postala druga.

Sollmann je bil še bolj konkreten. Res je, da zasleduje socialdemokracija taktiko, ki ni ortodoksna po načelih revolucionarnega socializma iz časov Karla Marksa. Ampak res je tudi, da vsebinsko socializem ni več isti, kot je bil v začetku svojih zmag in priobitev na polju delavske zaščite. Takrat je delavski razred rasel iz nič in zahteval enakopravnost. Danes poseduje socialno zakonodajo, ki mu garantira nad 8 milijard mark (100 milijard Din) socialnih izdatkov na leto. Pred vojno je državni proračun predvidel letnih prodajno milijardo mark za socialno skrbstvo. Delavskemu razredu, ki si je osvojil toliko ugodnosti, ne more in ne sme biti več vseeno, da jih izgubi na ljubo brezkompromisnega držanja načel, ki so veljala za dobo, ko je socializem šele začel reševati delavski stan. Pod Karlom Marksom delavec ni imel ničesar drugega zgubiti kakor svoje verige. Takrat je bila to revolucionarna fraza, danes je postala absurdum. Zato socialdemokratom ne more biti vseeno, če pride na vlado desničarska diktatura, ki bi z enim mahljajem uničila republiko in sprevrnila v veliko nevarnost patri-monij, ki si ga je priboril delavski stan tekom zadnjih desetletij.

Tretji govornik Tarnow je obravnaval idejno stran sodobne demokracije. Ko odstranimo vse, kar je našemljenega v njegovem referatu, se prikaže jasno, da je socialdemokracija spremenila ne samo politično taktiko, ne samo idejni razgled, ampak da so se zrahljali tudi njeni načelni pojmi. Karl Marks je govoril o kapitalizmu, ki z neizprosno logiko rine samega sebe v pogin, Tarnow govori o kapitalizmu, »ki je še silen, ki ima še veliko življenjskih energij v sebi, katerega se ne da zrušiti z enim samim revolucionarnim dejanjem, ampak katerega je treba polagoma in stopoma preoblikovati. Proces pretvarjanja bo dolgotrajen. Kako živo spominjajo te besede na rečenico drugega socialista v Angliji, sedanjega predsednika britske vlade Mac Donalda, ki je rekel »da gre v bodočnost z očmi uprtimi v socialistični ideal na obzorju. Toda on bo storil samo en korak. Naj rod, ki pride za njim napravi drugac. Revolucionarni princip, ki sloni na sili, s katero se mora hkrati zrušiti sodobni družabni red in njegova idejna podlaga, izginja iz programa socialne demokracije v Nemčiji. Sanje o »bodoči državi«, ki so tvorile najbolj privlačno točko vseh socialističnih kongresov, se v Leipzigu niso pojavile, sploh se ta beseda ni več pojavila. Utonila je v vsakdanjih nujnostih, ki jih odgrinja borba za vsakdanji kruh.

To je slika socialdemokracije, ki jo je podal letošnji kongres. Iz tega sklepata, da je dossegla svojo zadnjo fazo, bi bila usodopolna zmota. Socializem v socialdemokratski stranki ni mrtev, ampak se je umaknil v zatista strankine pisarne, odkoder bo zopet planil na dan, kadar bo ugodnejši čas zato in — dosti kruha. Stranka, ki si dovoli tako odkrito kritiko same sebe, je še vedno močna in notranje disciplinirana. Da bi se nikdo ne motil nad njeno kulturno smerjo, je Sollmann med velikim aplavzom poudaril, »da si socialdemokracija ne bo pustila naložiti nikake diktature krščanskih idej,

Madjarska kliče aristokrate

Kakšen bo uspeh volitev — Razdrapana opozicija — Bethlen hoče legitimistično vladno večino

Budimpešta, 12. junija. Ves evropski vzhod se nahaja v razburkanem stanju. V Romuniji so se volitve ravnokar vršile, v Bolgariji divja najhujša volivna bitka in Madjarska se tudi pripravlja na volitve, ki bodo spadale med najbolj razburljive v njeni zgodovini. V Romuniji je stvar bila več ali manj lahka, ker se je tam tudi to pot uresničilo načelo: »kdo vlada, zmaga«. V Bolgariji je položaj že nekoliko bolj kompliciran, ker so se prvič v zgodovini bolgarskega parlamentarizma vse stranke opozicije združile v enoten volivni blok, da strejo diktaturo vladne stranke »zgovore«. Na Madjarskem ne smemo pričakovati ne enega, ne drugega. V naprej sicer lahko prorokujemo, da bo vladajoča stranka grofa Bethlena združena s krščanskimi socialisti odnesla velikansko volivno zmago. Madjarski politiki razlagajo ta optimizem s tem, da je desetletno vladanje grofa Bethlena tudi zaslužilo to vseobče zaupanje naroda, pa tudi s tem, da je opozicija pokazala svojo popolno nezmožnost.

Novo volitve se bodo vršile v času od 28. junija do 7. julija in novi parlament se bo sestel že

18. junija. V starem razpuščenem parlamentu je vladna stranka štela 171 poslancev, z vlado zvezana krščanska socialna stranka pod vodstvom grofa Zichyja 32 poslancev. Vladni blok je torej razpolagal z 203 glasovi. Opozicija je štela samo 42 poslancev. Ako odštajemo še nekatere divjake, tako recimo grofa Apponya, ostane za opozicijo samo 26 poslancev, od katerih pripada 14 socialistični stranki.

V takom razpoloženju stopajo stranke v volivni boj. Vsega skupaj je prijavljenih 1400 kandidatov. Vladna stranka je z železno metlo očistila svoje vrste ter izločila iz kandidatne liste domala vseh sto bivših poslancev, ki so bili istočasno državni uradniki. Krščanski socialisti nastopajo s svojim starim kulturnim programom in v strogo discipliniranih vrstah v volivno areno. Posebno značilno pa je tako za vladno, kakor tudi za ostale stranke, da se je v kandidatih listah pojavilo neizmerno veliko število članov visoke aristokracije, tako da dobivamo vtis, kakor da bi se hotela aristokracija polastiti celokupne državne uprave in se nekoliko revanžirati za zapostavljanje, ki si ga

je morala pustiti dopasti tekom zadnjih deset let. Bistvo oko bo takoj tudi opazilo, da te nove strune plemiških poslancev, katere bodo zasedle klopi novega parlamenta, jasno dokazujejo, da bo Madjarska tekom bodočega zasedanja brzokone hotela definitivno rešiti vprašanje madjarskega prestola. Za slučaj restavracije pa je aristokratski parlament mnogo bolj uporaben in zanesljiv, kakor pa če bi bil sestavljen iz nižjih vrst ljudstva, da se poslužimo tukaj zelo udomačene rečenice.

Opozicija gre v boj popolnoma razdrapana. Med njo pa najdemo dve novi stranki in sicer: narodno liberalno stranko pod vodstvom Karla Rasaya, in stranko konservativnih agrarcev, katero vodi Gaal, ki vodi obenem tudi tako imenovano stranko malih kmetov. Značilno je, da je grof Bethlen pokret malih kmetov zelo okril na ta način, da je v svoji stranki namenil nepričakovano veliko število mandatov zastopnikom iz vrst malega kmeta. Pod takimi pogoji se bo torej vršil volivni boj, ki bistveno položaja ne bo spremenil, ampak naj samo približati čas, ko bo Madjarska postala sre- dišče evropske pozornosti.

Kriza v Berlinu

Stranke želijo sklicanje parlamenta

Berlin, 12. jun. tg. Državnozborna frakcija nemške ljudske stranke je ponoči z majhno večino glasovala za sklicanje nemškega državnega zbora. S tem je ustvarila težak položaj za svojega pristaša, zun. ministra dr. Curtiusa, ki je sicer prisostvoval največjemu delu posvetovanja, pa sejo takoj zapustil, ko je postalo jasno, da bo večina za sklicanje državnega zbora in proti nameram kabineta.

Berlin, 12. jun. tg. V političnih krogih diši po krizi. Državni kanceler dr. Brüning je izjavil, ko je čul o sklepu nemške ljudske stranke, da sta bila zunanji minister dr. Curtius in predsednik nemške narodne banke dr. Luther proti z vsi svojo avtoriteto, da je ta sklep zanj toliko, kakor da mora demisijsirati. V političnih krogih so prepričani, da tudi v krogih nemške ljudske stranke nikakor ne želijo osebnega odstopa dr. Brüninga, temveč samo spremembo

kabineta na desno v boju proti socialni demokraciji. To bi pomenilo izločitev najbližjih sodelavcev dr. Brüninga, to je notranjega ministra dr. Wirtha in zunanjega ministra dr. Curtiusa. Državni kanceler pa slej ko prej odklanja preosnovno kabineta. V njegovi okolici se danes smatrajo, da je mogoče, razvzljati situacijo, ker je izjavil, da je pripravljen, pogajati se s socialnimi demokrati o spremembi zasilne neredbe, s čimer bi levica še nadalje tolerirala njegov kabinet. Vse je sedaj odvisno od tega, kako bo postopala v svetu najstarejših mala frakcija podeželskega ljudstva, kateri pripada minister z prehrano Schiele, ki je bil do sedaj proti sklicanju državnega zbora, presenečenja pa niso izključena. Dr. Brüning se je danes odpeljal v Neudeck k predsedniku Hindenburgu, da mu poroča o notranjopolitičnem položaju in o razgovorih v Chequersu.

Italija proti M. U. D.

Ker noče sprejeti zastopnikov fašističnih sindikatov

Rim, 12. jun. Na konferenci mednarodnega urada dela, ki se vrši v Ženevi, je zastopana tudi italijanska vlada in fašistična zveza delodajalcev in delavcev. Dosedaj so se predstavili delavski zvez raznih držav upirali temu, da se fašističnim delavskim sindikatom priznajo mandati. Italijanski minister korporacij Bottai je protestiral proti temu in izjavil, da fašistična Italija tega ne more več prenašati in vsled tega tudi ne bo sodelovala na konferenci, ampak samo opazovala njen potek. Opozarja mednarodni urad dela, da bo, čim se vrne v Rim, o vsem

obvestil svojo vlado, ki bo o tem sklepala in zavzela stališče proti mednarodnemu uradu dela. Bottai je takoj zapustil Ženevo in se danes vrnil v Rim. Pri tej priliki fašistični listi »Tribuna« »Lavoro fascista« in »Giornale d'Italia« ostro napadajo Mednarodni urad dela in zahtevajo, da prekine s tem uradom vse zveze, ker izgleda, da ta institucija ni kak organ Društva narodov, temveč organizacija II. socialistične internacionale v Amsterdamu, ki iz zavisti proti fašističnemu delu pri vsaki ugodni priliki onemogoča delo fašistov.

Moskva vodi volitve v Španiji?

Ustavodajna skupščina igrišče za komunistične in iramasonske eksperimente

Barcelona, 12. junija. fr. Provizorična vlada je razpisala volitve za konec t. m. Ustavodajna skupščina, ki bo štela 467 poslancev, se bo bržčas sestala že 15. julija. Volivni zakon to pot daje tudi duhovnikom in ženskam aktivno in pasivno volivno pravico, česar prejšnja ustava ni poznala. Komaj par tednov še loči Španijo od volitev, položaj pa je še tako zamotan, da nikakor ni mogoče izjaviti se o izidu. Republikanske stranke bodo prejškoslej odnesle veliko zmago, to je edina prognoza, ki je dovoljena. Ustavodajna skupščina bo potem končno veljavno odločila, ali naj Španija ostane republika, ali naj se zopet prelevi v monarhijo. V vseh krogih, ki si želijo reda, vlada velika skrb glede bodočnosti. Veliko je znamenj, ki govorijo za to, da se bodo morali zmerni meščanski republikanci, katere vodi Alcala Zamora in Miguel Maura umakniti sindikalističnim in cerkvi nasprotnim revolucionarnim republikancem. Komunisti so v tem pogledu dali signal. Nedavno je komunistični voditelj v Madridu izjavil, da v Španiji ne gre več za boj med republiko in med monarhijo, ampak za borbo španskega naroda proti cerkvi. V to svrhu se mora dati delavcem orožje na razpolago. Javna tajnost je, da je komunistična centrala v Moskvi poslala nekaj stotin najbolj nadarjenih propagandistov v Španijo, ki naj pripravijo pota za boljševiško revolucijo. Delavski nemiri se pojavljajo sedaj tukaj, sedaj tam, kakor zublji svignejo proti nebu in zopet ugasnejo.

ker svobodomiselci smatrajo vero za narodni strup.

Fronta torej ostane jasna, precizna, strogo začetana med krščanstvom in socializmom. Premirja na tej fronti ne dovedejo nikdar do mira. To je treba jasno videti predvsem v sedanjem času.

Seja ministrskega sveta

Belgrad, 12. junija. AA. Danes od 10 do 11.05 je bila pod predsedstvom predsednika ministrskega sveta in ministra notranjih zadev gener. Petra Živkovića seja ministrskega sveta. Na njej so se reševale tekoče zadeve.

Osebnosti

Zagreb, 12. junija. Z. Jutri praznuje svoj god hrvatski metropolit in zagrebski nadškof dr. Ante Bauer. Istotako praznuje svoj god nadškof dr. Anton Bon. Jeglič in dr. Akšamović, škof v Djakovem. Ob priliki 700 letnice jubileja sv. Antona Padovanskega slavijo zagrebski frančiškani jutrišnji dan. Slavnosti se bodo vršile v samostanu.

Novi zakoni

Belgrad, 12. junija. AA. Nj. Vel. kralj je na predlog kmetijskega ministra in po zaslišanju predsednika ministrskega sveta podpisal zakon o naseljevanju v južnih krajih.

Jugoslov. bojevniki v Franciji

Pariz, 12. junija. AA. Iz Vichyja poročajo: Bivši jugoslovanski bojevniki so si po kosilu ogledali naprave tujaknjega zdravilišča, kjer polije steklenice z zdravilno vodo. Nato so si v gručah ogledali javne parke. Zatem so se napolili v postopje magistrata, kjer je bil oficijelni sprejem. Predsednik občine Vichy jim je želel dobrodoščilo.

Obisk francoskega brodograja

Split, 12. junija. Z. Ob priliki obiska francoske eskadre vojne mornarice v splitski luki je priredil naš viceadmiral Stanković na čast francoskim častnikom banket na naši vojni ladji »Zmaj«. Francoski častniki so obiskali našo zrakoplovno šolo v Divuljah. Učenci te šole so priredili Francozom na čast uspele akademijo. Včeraj se je vršila izmenjava odlikovanj. Francoski admiral je našega viceadmirala Stankovića odlikoval s častno legijo, a Stanković je predal odlikovanje reda sv. Save I. stopnje francoskemu admiralu Descottesu Genouu.

Po vrtislavskih demonstracijah

Berlin, 12. junija. AA. Zunanje ministrstvo je prejelo poljsko noto, ki v njej varšavska vlada opozarja nemško vlado na sestanek Stahelma v Vrtislavi. Nastop Stahelma je v nasprotju z ženevsko pogodbo, ki odreja, da je treba preprečiti vsako vznemirjenje to in onstran meja. Nemški politični krogi odklanjajo poljsko noto, češ, da je Stahelma zasebno društvo, ki nanj vlada nima nobenega vpliva.

V Kitaju pol milijarde ljudi

Nanking, 12. junija. Z. Po statističnih podatkih znaša število ljudstva na Kitajskem 473.418.000. Leta 1910 je znašalo število ljudstva 331.118.000.

Nove električne centrale

Čakovec, 12. junija. Z. Pred nekoliko dnevi je občinski svet v Radenci sklenil, da se uvede električna razsvetljava. V 18 dneh je bilo napeljavano 5 km električne proge. — Pri Omišu hočejo zgraditi nov tovarno apnenega nitrata in dušika. Ta tovarna bo zgrajena z obeh strani ceste Split—Omiš. Zemljišče, na katerem bo tovarna zgrajena, je last znane tovarne »Dalmatiennes«.

Skrbi angleške vlade

London, 12. junija. AA. Do torka mora priti med liberalci in vlado do sporazuma. V nasprotju primeru ostane vlada v zbornici v manjšini. Poročajo, da je angleška vlada sklenila soglasno, da odstopi, ako bo sprejet liberalni izpreminjavni predlog k zakonskemu načrtu o zemljarini.

Dunajska vremenska napoved. Soparno vreme z lokalnimi nevihtami bo še ostalo dalje. Zagrebska vremenska napoved. Lahko oblačno (oblačnost se bo povečala), zelo toplo in vetrovno.

Človeško srce — največje čudo

Dopisnik pariškega »Vozrođenija« I. Surgučov piše iz Valencije na Španskem o pridigi sivoglavega spoštovanega duhovnika p. Jose Santonije na praznik Madone des Desamparados, pokroviteljice zapuščenih in predvsem vrtnarjev pa cvetličark. Njeno cerkvice so bili pred kratkim napadli brezbožniki. Duhovnik je rekel: »Neumni ljudje so požigali klopi in strehe po naših cerkvah v domnevi, da bodo na ta način vpepelili tudi našo vero, srce in dušo. Kaj pa so opravili? Danes je res soparno pri nas, a ne vem, ali mi jemlje samo vonj vaših lilij pa vrtnic, ki ste jih nasuli pred Madono, ali pa največja sreča, ki me je doletela v dolgem življenju. Ko sem vas spovedoval, sem čul, da trepetate od gneva in pričakujete, da bo Bog z nebeskim ognjem vpepelil požigalce. Ali ste pozabili, kako so pljuvali Kristusu v obraz na Pilatovem dvorišču. Ga zasmehovali, a On, ki je hodil po vodovju, je samo molil za nasilneže? Mar res mislite, da se bo maskeval za kup starih klopi? Mar res hočete čudeža? Takoj ga boste dobili...« In don José je poklical starega sključnega cerkovnika: »Mikele! Vzemí največjo puščico in prosí vernike, naj darujejo

za nove klopi!« Množica je zaihtela. Srebro je kmalu do vrha napolnilo puščico. Stari Mikele je šel po drugo, po tretjo. Don José je pričel klicati s prižnice: »Dosti, bratje in sestre, imamo že dovolj!« A razburjenje se ni hotelo poleči. Neka žena si je z glave strgala vezeno avbo, in še ta je bila kmalu polna denarja, prstanov, zapestnic, uhanov. »Dosti je!« je klical don José ljudem, ki so vedno zopet odpirali denarnice, n udaril z roko po prižnici. »Prosil sem vas samo, da nam kupite novi klopi. Vi pa hočete zgraditi nov samostan. Imamo zadosti samostanov v Valenciji, in vsi ne bodo požgani!« Don José si je oddahnil in vprašal: »Hoteli ste čudež. Ali ste ga videli?« »Smo, smo!« je zaklicala množica in solze so ji vrele iz oči. »Oremus!« je zaklical duhovnik in na kolenih z vso množico zapel: »Ave Maria, gratia plena...« Orgle so se oglasile tako navdušeno, kot da bi bile žive. Madona zapuščenih, pokroviteljica Valencije, je milostno sklanjala nad verniki svojo kronano glavo. Kdor je videl to vznemirjenje in srečne solze, bo pritrtil, da bodo lahko vzklikli v tem navdušenem ozračju največji čudeži!

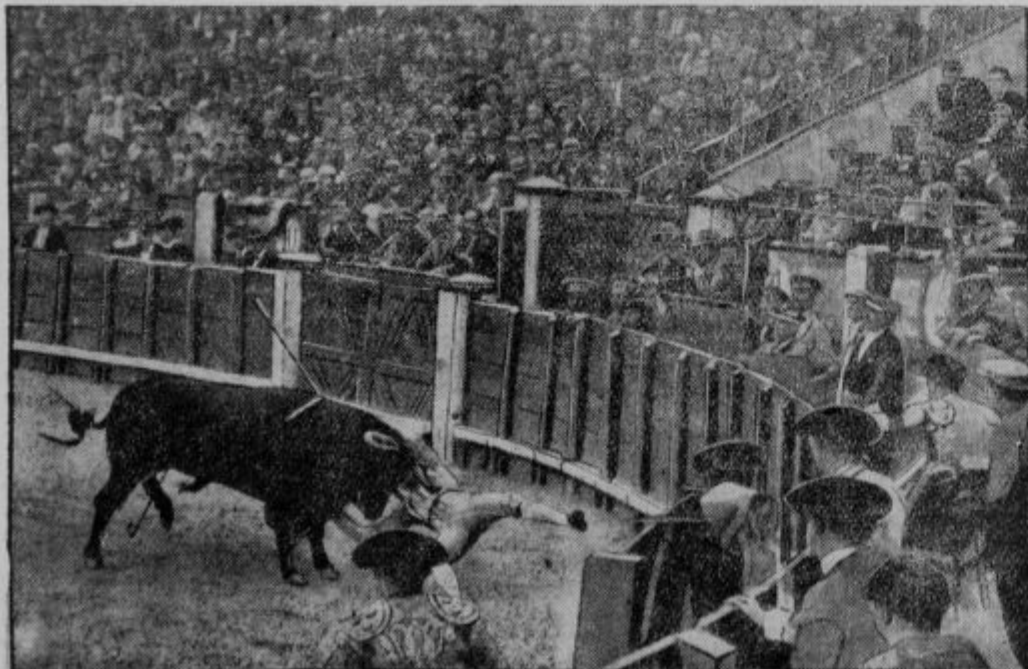
Prof. dr. ing. Seefehlner, naslednik dr. Strafelte na mestu gener. ravnatelja avstrijskih železnih.

Mučeniki

Varšavski »Kuryr Poranic« poroča iz Minska, da so bili tam ustreljeni po večmesečnem mučnem pričakovanju v kletih poslopja Glavne politične uprave trije katoliški župniki. Rabili so jim očitali udeležbo pri protisovjetski zaroti in ponujali življenje pod pogojem, da prostovoljno podpišejo izjavo o izstopu iz katoliške cerkve. Mučeniki so odklonili ponudbo v zavesti, da bi brezbožniki njih podpise izrabili za protikatoliško gonjo.

Newyorški gostilničarji so imeli idejo

Zveza newyorških gostilničarjev je zamislila čisto novo vrsto restavracij. Otvorila je te dni »Vzorno restavracijo«, v kateri more gost, ki je plačal 70 centimov (okroglo 40 Din), naročiti toliko in tiste jedi in pijače, ki jih sam hoče. Prvi dan je prišel med drugimi prekanjenec, ki je začel obed s »cocktail-jem« in »grapefruit-om«, nadaljeval z zelenjadno juho, štirimi porcijami različnih pečenk s prikuhami in ga zaključil s štirimi nadevanimi kruhki, tremi limonadami, močnato jedjo, dvema čajema in pecivom. Dogodek so zabeležili listi, kar se je izkazalo kot sijajna reklama, kajti naslednji dan se je število potrošilo. Ideja se je izkazala kot privlačna in gostilničarska zveza je z uspehom zelo zadovoljna. Zatrjujejo, da se pretežna večina gostov zadovoljuje z običajnim kosilom in ne zahteva po več porcij od vsake jedi. V kratkem nameravajo otvoriti še več »vzornih restavracij«. Na vsak način je prijetno, če vnaprej veš, koliko bo znašal račun, toda kdor more izdati za samo kosilo 40 dinarjev, temu se za par dinarjev več ali manj ni treba bati.

Nesreča pri zadnjih bikoborbah na Španskem: Bik je podri enega najbolj znanih toreadorjev in ga nabodel na rogove. Tovariš mu je zama prihitel na pomoč.

Kužne bolezni v naših dneh

Zenevska epidemiološka pisarna Zveze narodov objavlja sledeče presenetljive podatke o kužnih boleznih, ki stalno povzročajo smrtno slučaje in včasih ogrožajo v posameznih državah solé, vojašnice, tovarne, bolnišnice. Navedene številke se nanašajo na slučaje, ki so jih ugotovili v teku zadnjih petih mesecev (december 1930 — april 1931). Druga številka v oklepaju navaja smrtno žrtve, ki so jih zahlevale posamezne bolezni. Številke iz Sovjetske Rusije manjkajo, ker ta država ni vključena pri Zvezi narodov.

Kuga: Alžir 12 (3), Egipt 232 (56), Maroko 16 (10), Tripoli 9 (3) in Tunis 35 (6). Ta bolezen razsaja torej samo v Afriki.

Koze: Anglija 3571 (v sami londonski grofiji 537), Belgija 1, Grška 8, Španska 86 (3), Poljska 3 (1), Portugalska 398 (3), Rumunska 1, Francija 8. Pripomniti je, da Anglija ne pozna obveznega cepjenja, in je slednje samo prostovoljno, oz. odvisno od uvidevnosti staršev.

Legar: Bolgarska 26 (2), Grška 43 (5), Latvija 21, Litva 171 (8), Poljska 533 (48), Portugalska 4, Rumunska 356 (19), Podkarpatska Rusija (Cehoslovaška) 157 (5), Škotsko 3 in Jugoslavija 50 (5).

James Clerk Maxwell, veliki angleški fizik, ki je umrl dne 13. junija l. 1831. Pridobil si je nesmrtno slavo z vsemelnjivjo elektromagnetne svetlobne teorije.

Španski Židje

Madridski list »El Debate« prinaša razgovor s predsedstvom židovske verske zveze, ki je izjavilo, da štejejo iz Španske nekoč pregnani Židje (t. zv. shefardim v razliko od vzhodnih, poljskih Židov) do 2.500.000 ljudi. Vsi so ohranili španski jezik (odtod ime »Španjole« v Solunu in Bosni) in hrepenijo po Španski kot obljubljeni deželi. Republikanska vlada je že prejela stotine častilk od posameznih židovskih občin v tujini in tudi vprašani, ali ne bo Židom po dolgih stoletjih dovoljen povratak v špansko domovino?

Potres na Angleškem. Te dni je bil na Angleškem največji potres, ki ga kdaj pomnijo tam. Kakor so ugotovili strokovnjaki, so prihajali streslaji od morskega potresa. Večjo škodo je povzročil potres samo na nekaterih londonskih cestah, ker so popokale vodovodne cevi.

Obraz francoske dijakinje

Letošnjo spomlad so se v Grenobl-u sešle na zborovanje francoske, švicarske in nemške katoliške dijakinje. Svoje vtise in ugotovitve kako živi, misli in čustvuje francoska katoliška dijakinja, podaja gdč. Tilla Sieglitz v majskem zvezku »Christliche Frau«.

Zal, pravi poročevalka, se tudi v Nemčiji zelo bero romani francoske pisateljice Colette Yver, ker ravno ona podaja o francoski dijakinji dokaj potrjeno sliko. Pretirano emancipirano, za nezdramim razkošjem hlepečče mlado dekle nikakor ni tip francoske dijakinje. Vse bolj jase in resničen je obraz, ki ga podaja o njej v svojih studijah pere Sertilanges. Predvsem pa je treba dobro ločiti med inozemskimi dijakinjami, ki studirajo v Parizu, in med domačimi Francozinjami, ki so nasproti prvim v manjšini.

Francoska mladenka zaključí navadno šolsko izobrazbo že s 17 leti, prejemši drugi baccalaureat. Potem gre na univerzo. Večinoma se to ne zgodi iz notranje želje po znanosti, marveč enostavno zato, ker se na ta način mladostna leta le koristneje in bolje uporabijo nego s preje običajnim glasovirjem in slikanjem. Dekle si na univerzi razširi duševno obzorje in pridobi znatnejšo splošno izobrazbo, vendar pa se uči še vedno tako, kakor preje v šoli: kolikor za izpit neobhodno mora. Večina stanuje pri starših ali dobrih znancih in se v veliki meri posveča gospodinjstvu in družinskemu življenju. Vseučiliški študij je bolj postranska stvar in dekleta notranje ne preobrazuje. Izpite opravljajo točno in so z 21 leti že »licencée« — to je imajo pravico do učiteljske službe na višjih šolah. Tako zaključijo svoj študij v dobi, ko se v Nemčiji za dijakinjo resen, zavesten študij šele začne. Le malo francoskih dijakinj se odloči še za nadaljne višje izpite (»diplômes«, »agregation«), ki se dajo primerjati z našimi izpiti za doktorski naslov. »Agregation« daje pravico do državne službe, a kandidatinja se mora obvezati, da bo ostala v državni službi najmanj pet let. Večina deklet misli pri tem na to, da si zasluži potrebna sredstva za poznejše lastno ognjišče, ki je slejkoprej glavni, ob sebi umlji vsake Francozinje, tudi dijakinje. Za Francozinje zakon ali devišstvo ni nikak problem, marveč je zakon zanje naravni cilj, samstvo pa vsiljena, nemila odpoved. Vse francoske dijakinje so iskreno zagotavljale, da je vsaka pripravljena takoj opustiti študij, kakor hitro se ji ponudi prilika za ustanovitev lastne družine. Na ta naravni poklic se tudi visokošolke tako skrbno pripravljajo, da si

zna vsaka sama krojiti obleke in samostojno voditi gospodinjstvo. Tako so ravno Francozinje našle srečno rešitev novodobnega ženskega vprašanja in prvotnih, naravnih ženskih nalog. Seveda je ta rešitev v temelju ena, nje hovi posebni, francoski miselnosti, ki je Nemki n. pr. tuja in težko umljiva. Ta razlika je posebno očita tudi v verskem pogledu. Francozinja se proti liberalnim in materialističnim strujam v znanosti — na vseučiliških predavanjih — enostavno ogradi s trdno vernostjo in pobožnostjo. Nemška katoliška dijakinja izpoveduje vero kot vodilno načelo, a njej je tudi znanost sveta in notranja potreba; zato se skuša proti materializmu boriti z enakovrednim orožjem.

Pri toliki notranji zvestobi, ki jo kaže francoska žena do naravnega ženskega poklica, se je le čuditi, da je dala svoje materinstvo v toliki meri vkliniti v verige materialističnega svetovnega naziranja.

Svedagonska pagoda v Rangoonu, ena najznamenitejših buddhističnih zgradb na svetu. Tempeljevo kupolo je bil lani porušil potres, a so jo sedaj s 15 milijoni stroškov obnovili.

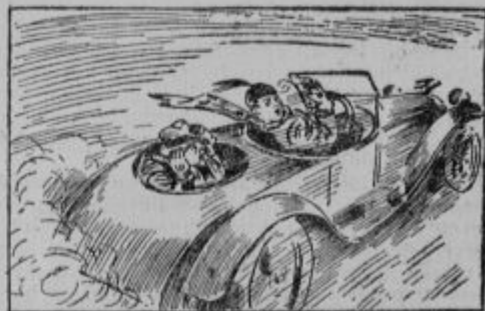
Škof, ki je pojedel lastne škornje

Reverend dr. Stringher, ki je imenovan za nadškofa anglikanske cerkve v Kanadi, je ljudstvu poznan kot »škof, ki je pojedel lastne škornje«. Ta priimek se nanaša na resničen dogodek pred 20 leti. Škof, ki je bil takrat imenovan za cerkvenega nadzornika kanadskih župnij onstran tečajnega kroga, je z eskimskim vodnikom in pasjo vpregel obiskoval svoje črede. V snežnem metežu je nekoč izgubil pot in več dni blodil po puščavi. Zapisal je takrat v svojem dnevniku sledeče: — Nedelja dne 17. oktobra 1909. Prevozili smo 22 km. Zrezali smo na kose in spekli za večerjo moje škornje iz tujnjove kože. Jed je bila še dokaj okusna, in sem zdaj bolj čvrst. — Ponedeljek 18. oktobra. Korakali smo ves dan. Zvečer smo skuhali podplate od mojih škornjev in postavili zanke za kunce. — Torek dne 19. oktobra. Nismo ujeli nobenega kunca. Za zajtrk in obed smo žvekali podplate od vodnikovih škornjev. Bili so okusni, a premalo izdatni. — Sreda dne 20. oktobra. Jedli smo golenice od vodnikovih škornjev, ki so dokaj manj okusne in redilne nego podplati. Zelo sem utrujen, Roke mi otekajo. Na tej vožnji je izgubil škof 20 kg. Med vojno je škof redno pridigal v barakah Krščanske zveze mladencev. Prireditelji so takrat redno zapisali s kredo na steno naznanilo: — Pridite danes zvečer poslušat škofa, ki je pojedel lastne škornje!

Visokoleteči načrti

Kakor poroča »Krasnaja« gazeta« je naklonila sovjetska vlada inženjerju Avdejevu 200.000 rubljev za gradnjo 4 km širokega in 33 m visokega jeza čez Volgo ob Kamišinu. Reka bo poplavlila ves lev breg med Stavropoljem na Volgi in Kamišinom. To pa

bo znižalo gladino Kaspiškega morja in omogočilo izkoriščanje zdaj nedostopnih podmorskih petrolejskih vrelecev ob Bakuju ozir. solin v zalivu Karabugazu. Isti inženjer hoče združiti Kamsko in Obijsko vodovje s pomočjo 7 km dolgega predora pod Uralskim gorovjem. Predlaga tudi naj se spelje reka Jauza v Kljazmo in Oko, da bi vodovje ob Moskvi spremenil v razsežno jezero, kar bi omogočilo neposredno potovanje s parniki iz Moskve po Volgi in Kami v Sibirijo. To bi jako olajšalo preobremenjene železnice in zmanjšalo prevozne stroške pri transportu različnih tovarov.

100 kilometrov na uro

Sefer: »Jaz kadim svojo zadnjo cigareto. Kako pa je z vami?«
»Tudi meni se zdi nekako tako.«

V 18. stoletju je bilo roparstvo na Angleškem zelo razširjeno. Nekega dne je drzen ropar na samotnem kraju napadel tudi lorda Berkeleja. »Ha, slednjič vas imam, mylord,« je dejal ropar; »ali se niste hvalili, da se nikdar ne bi dali oropati?« »Saj tega tudi ne bi, če ne bi imeli s seboj pajdaša, ki vam gleda čez ramo.« Ropar se je začuden obrnil, lord pa je bliskovito naperil puško in ga ustrelil.

Katastrofalne posledice neurja

Soteska pri Straži na Dol.

Zadnje neurje, ki je 9. junija pustošilo dolenske kraje, je tudi pri nas zapustilo strašne posledice. Nevhita je prihrumela od Dobruha čez hribovje in se je razsula v debeli toči nad vasema Drevje in Soteska ter soteškimi vinogradi. Ne pretiravamo če trdimo, da je bila toča debelejša kakor oreh. Na mah je bilo vse stolčeno, okleščeno in pomandrano. Uničeni so vinogradi, polja, sadje. Nesreča je tem hujša, ker nas je pred dvema letoma zadela ista šiba. Ljudje so obupani.

V teh krajih prebivajo sami reveži, ki imajo revno hišo, par njiv in vinograd. Nihče nima pridelka toliko, da bi se mogel od svojih pridelkov preživljati. Iščajo si zaslužka v gozdovih in žagi. Vsled zastoja lesne trgovine zaslužka ni, borne poljske življenske potrebe jim je pa sedaj uničila toča. Kaj bodo reveži začeli? Do srca segajoče so bile tožbe mater, ki so v skrbeh izpraševale, kaj bodo dajale svojim otrokom. Pomoč je nujno potrebna. Prosimo bansko upravo, da nam nakloni tako potrebno podporo. Ta nesreča je zopet kričeč opomin, kako nujno bi bilo obvezno zavarovanje proti toči.

Catež pod Zaplazom.

Toča dne 9. t. m. je napravila tudi pri nas obilo škode. Pobila je na Catežu, v Gorenji in Dolnji vasi, deloma v Sajenich, posebno pa v Cerovščeku, tudi na Rojah in nekoliko tudi na Zaplazu. Kakor pripovedujejo stari ljudje, je pri nas pobila toča najhuje 15. junija l. 1887. Takrat je uničila vse in pobila prav veliko šip po fari.

Slovenska Bistrica, 11. junija

V torek popoldne okoli 3 so se začeli zbirati težki črni oblaki nad Slov. Bistrico in okolico. Pridrveli čez Pohorje in mariborske strani. Kar je začelo silno deževati, tako da je drveča po cesti voda potoku podobna. Med zornim Prebokokjem in sv. Martinom na Pohorju, je med silnim nalivom, začela padati debela toča, ki je napravila precejšno škodo. Zvečer okoli pol 10 je nevihta še podvojila svojo silo, združeno z močnim grmenjem in treskanjem, tako da je udarilo na več krajih.

V tovarno bakra Cugmajer v Zgornji Bistrici, je udarilo v streljalo, tako da so trenutno žice od elektrike in telefona bile vse žareče, pa tudi v pisarni pisalni stroj. Nato je udarilo pri posestniku Zibert na Visolah v hišo ker pa je požarni obrambni dostop nemogoč, se je od hiše še hlev užgal,

tako da je pogorelo vse do tal. Škoda je okoli 50.000 dinarjev, ki pa je deloma krita z zavarovalnino.

M. Sobota, 11. junija.

Po dolgotrajni hudi suši smo dobili dež. Narava je spel veselo zadihala. Zadnji dnevi pa so bili za nekatere kraje usodni. Divjal je po njih silen vihar in imeli so hude nalive. Obiskala jih je celo toča.

V torek je imela okolica Dobrovnika, Strehovec, Bukovnice itd. hudo uroč. Okrog 5. popoldne so zagrnila nebo težki temnorjavi oblaki. Zabliskalo se je in zemljo je pretresel silen grom. Prihrumel je vihar in nesel oblake vedno bližje. Ljudje so vnaprej vedeli, da ne bo nič dobrega. Res ni bilo. Villa se je ploha, kmalu pa je zapotala na strehah toča. Sipala se je kot iz škafa in je klestila sadno drevje, poljske pridelke in vinograde. Zapustila je žalostne sledove. Velik del pridelkov je uničen. Žalostno sliko nudijo zlasti vinogradi. Nekatere je toča tako oklestila, da si letos najbrž ne bodo opomogli.

Navedeni kraji so sploh nesrečni. Toča jih je obiskala že 4 leta zaporedoma. Po mnenju mnogih je krivda v tem, da so izsekani veliki gozdovi, ki so prej močno vplivali na podnebje.

Mož dela

Laznik Franc vpokojeni delovodja TPD v Hrastniku — 75 letnik

Dne 30. avgusta leta 1855 se je rodil rudniškemu kovaškemu predelavcu Tomažu Lazniku in njegovi ženi Jeri sin Franc, ki je obhajal lansko leto svoj 75. rojstni dan. Da vidijo naši čitatelji, kaj vse premore trdna volja, vztrajnost in marljivost, hočemo posvetiti jubileantu nekaj vrstic.

Po dovršeni ljudski šoli, katero je obiskoval jubilar prvotno v Hrastniku pozneje pa v Trbovljah, je vstopil v rudniško delavnico v Hrastniku kot ključavničarski učenec leta 1870. Kot 19letni mladenič je bil že poslan k rudniku Ivanec na Hrvaško na montažo raznih strojnih naprav. Po 2letnem službovanju tamkaj je šel k naboru. Ker je bil potrjen, je odrinil leta 1875 v aktivno vojaško službovanje k poljski artileriji. Kot tak je bil udeležen pri okupaciji Bosne in Hercegovine. Po vrnitvi nazaj k rudniku Hrastnik se je leta 1880 poročil z Alojzijo Urbajs-ovo iz Praprotnega. V tem zakonu se jima je rodilo 8 otrok, od katerih je najmlajša hčerka Rozi umrla, dočim ostalih 7 še živi.

Najstarejši sin Friderik je vpokojeni strojni rudnik Hrastnik, drugi sin Janez je uslužben pri državni železnici v Zagrebu, tretji sin Franc pa je strojevodja pri rudniku Hrastnik. Hčere Milka in Micika sta poročeni z rudniškimi uslužbenci v Hrastniku, Alojzija je poročena s priljubljenim rudniškim zdravnikom dr. Janezom Jensterle v Trbovljah, dočim je hči Francka na Dunaju poročena s pekovskim mojstrom.

Vsled svoje sposobnosti in marljivosti je v svoji službi že leta 1881 napredoval in postal delovodja rudniških delavnic in strojnih naprav v Hrastniku. Leta 1909 je bil po 40letnem službovanju upokojen z mesečno pokojnino 100 kron. Ker pa je bil še trden in so ga predstojniki visoko cenili, je ostal v svojem položaju še naprej v službi. Leta 1918 je bil premeščen k rudniku Rajhenburg, kjer je vodil razne montaže strojev razvijajočega se rudnika. V priznanje njegove sposobnosti mu je bilo zadnja leta poverjeno celo vodstvo zunanega obrata. Potrt vsled smrti žene je meseca junija leta 1926 stopil v stalni pokoj. Ob vstopu v službo pri rudniku Hrastnik je bil shaft in je prešel pozneje v last Trboveljske premogokopne družbe. Slednje imenovani družbi je služil 56 let. V priznanje njegovega ista v posesti Triester-Kohlenindustrie-Gesellschaft dolgaletnega vestransko zadovoljivega službovanja mu je naklonila TPD vsled njegove male pokojnine primeren dodatek k pokojnini.

Če pregledamo njegovo službeno dobo vidimo, da ga je njegova pridnost in ukažljivost povzpela pri istem podjetju od ključavničarskega vajenca do vodilnega mesta obratovodje. Jubilar je živel od vseh svojih predstojnikov polno zaupanje, vsled česar je bil vedno poslan na razne rudnike TPD k montažam raznovrstnih strojev od prvotno enostavnih do poznejših modernjših. Spoštovanemu jubilaru, ki se bliža danes že svojemu 76. letu, želimo vsi njegovi številni znanci in prijatelji, da bi svoja stara leta živel v res zasluženem pokoju.

Kličemo se na mnoga zdrava in srečna leta!

Nesreče na deželi in v mestu

Ljubljana, 12. junija.

Bolnišnica je sprejela danes pet ponesrečenec, od teh tri z dežele in dva iz Ljubljane.

11letna Francka Rechberger, hči tesarja iz Dolenjega Logatca, je padla s svinjaka in si zlomila levo roko.

Huda nesreča se je pripetila danes popoldne v vasi Golek pri Veliki Loki. Tam kopljejo vodnjak. Morajo pa pri tem razstreljevati skale. Pri razstreljevanju je pomagal mlinarski pomočnik Josip Režek z Goleka 15. Ko je zaneli smodnik, je iz eksploziral tako, da je eksplozija odnesla Režku dva prsta na desni roki in mu povsem raznesla glavo. Kljub težki poškodbi pa zdravniki v bolnišnici upajo, da mu bodo rešili življenje.

V gozdu pri Bezuljaku pri Ljubljani se je ponesrečil 30letni tesar Anton Znidaršič, ko je sekal drevo, je padla nanj smreka in mu poškodovala desno nogo.

V mestu sta se ponesrečili dve osebi. Prvi je 9letni Ciril Vidmar, sin delavca iz mestne jame na Vodovodni cesti. Ta je padel z odra pri Cihlavovi tovarni in se poškodoval na glavi. — Drugi ponesrečenec je 25letni Ivan Vesel, monter pri ing. Zemaneku in stanujoč v Mostah, Martinčičeva 3. Padel je danes z odra nove stavbe palače Viktorija na Aleksandrovi cesti in si zlomil levo nogo pod koleno.

V gostilni Sedej

Kolodvorska ulica št. 28

se tučijo pristna dolenska, stajarska in dalmatinska vina. — Dobra domača kuhinja, kosilo Din 8. Krasen senčnat vrt. — Vabi se na obilen poset!

hko rečemo, da bomo v dveh letih imeli skoraj prav toliko novih tlakovanih cest kot mi jih je prineslo prejšnje desetletje. Upamo, da bo s temi deli Ljubljana mnogo pridobila in da bo mogoče vendar enkrat izginil prah z njenih — vsaj glavnih — cest.

Anton Dokler - 60 letnik

Ljubljana, 12. junija.

Kdo bi verjel, da ima še čili in zastavni g. Anton Dokler že šest križev! Da. V četrtek 11. junija je ravnatelj moškega učiteljskega v Ljubljani g. Anton Dokler praznoval v krogu svoje družine in deloma med ožjimi prijatelji in stanovskimi tovariši 60 letnico rojstva. In jutri 14. t. m. goduje. Jubilar je res duša zlata in povsod cenjen kot vesten in dobrohoten človek, ki mladini ni pedant, marveč oče, a tudi skrben oče je za svoje kolege. Zato vživa povsod simpatije in spoštovanje.

Bil je g. Anton rojen 11. junija 1871 v prijazni Višnji vasi pri Celju. Nadarjeni kmečki sin je prišel 1883. leta na celjsko gimnazijo, kjer je ostal le par let, nakar je odšel v Novo mesto, kjer je tudi dovršil gimnazijske študije z maturo. Nato ga je hrepenenje po globljeji izobrazbi privedlo na Dunaj, kjer se je z vso vnemo posvetil klasični filologiji. Dobil je po končanem univerzitetnem študiju supleturo na gimnaziji v Kranju, kjer se je prav živahno udeleževal na prosvetnem polju. V Kranju si je izbral tudi družico. Tam je ostal do leta 1912., nakar je bil prestavljen v Ljubljano na l. drž. gimnazijo. Med vojno leta 1917. je bil imenovan za ravnatelja moškega učiteljskega, katero funkcijo še danes vrši z največjo vestnostjo in vnemo.

Jubilar se je tudi literarno udeleževal. Izdal je najprej slovarček k Sedlmayerjevi izdaji Ovida, dalje komentar k Ciceronovim govorom in je leta 1924. prav vzorno prevedel Salustovo »Vojno zoper Jugurto«. Gosp. Anton Dokler je tudi vzoren družinski oče. Bog ga živi!

Gasilska slavnost v Sostrem

Blagoslovitev gasilskega doma prihodno nedeljo.

Sostro, 12. junija 1931.

Da smo Slovenci požrtvovalen narod pričajo tudi naši gasilski domovi. Pričajo pa tudi, da smo v gasilstvu v povojnih letih zelo napredovali.

Ni je fare ali občine, kjer bi se ne dvigal spomenik naše kulture — naše ljubezni do bližnjega. Da pa zamore mala 60 hiš broječa vas Sostro v dobrunjski občini, postaviti tak krasen dom, zasluži posebno naše priznanje in občudovanje.

Velik požar leta 1920 pri posestniku Francu Juvanu je dal povod, posestnikom Fr. Strahu, Fr. Vodniku, Jožefu Bitencu, da so še istega leta ustanovili gasilno društvo, ter bili prvi društveni funkcionarji. Društvo je šlo 30 članov ob ustanovitvi, danes ima že okrog 200 podpornih. Sostrsko gasilno društvo bi bilo lahko za vzgled našim podeželskim društvom in organizacijam. Že v prvih letih si je nabavilo kroje in potrebno gasilno orodje, ter pričelo zbirati za dom. Zadnji čas je prirelo v tamkajšnjem prosvetnem domu igre in gojilo petje. Društvo je v teku 10letnega obstoja vršilo vzvišeno nalogo in nesebično delalo v blagor bližnjega. Klicu gasilske trombe se je vsikdar odzvalo. V zadnjem letu je reševalo pri treh požarih, zadnjič pri Gradu v Kašlju.

Sad tega 10letnega požrtvovalnega dela je nova krasna stavba, gasilski dom, ki ga bo prihodno nedeljo 21. t. m. slovesno blagoslovil preč. g. župnik Poljak. Zemljišče za dom je brezplačno daroval t. č. blagajnik Juvan, vaščani pa so s prostovoljnimi darovi znatno prispevali k stroškom za stavbo, vsak je rad po svojih močeh daroval ali žrtvoval z osebnim delom.

Stavbo je po načrtih v zadovoljstvo izvršil stavbni mojster g. A. Mar. n.

O priliki blagoslovitve doma bo izročena za službena članoma Fr. Juvanu in Raf. Matosu častna diploma.

Slavnost bo povzdignil tudi izlet Ljubljanske župe — 20 gasilnih društev. Združeni pevci pod vodstvom g. Gasperšiča pa bodo slavili primerno pesni. Pri prireditvi sodeluje iz prijaznosti godba iz Dev. Mar. v Polju.

Agilno gasilno društvo v Sostrem zasluži priznanje javnosti. Vabimo Ljubljančane in okoličane.

Slovenci v Zagrebu

Tiho prihajajo in v trumah odhajajo naši ljudje iz cerkve sv. Roka vsako nedeljo...

K maši na Hličko gorico gredo naša dekleta v židanih rutah, v gosposkih oblekah, raztrgani siromaki in bogati gospodje...

Raznovrstni prihajamo vsako nedeljo, vsi ene smo misli.

V cerkvi govori ognjevitno preč. g. dr. K., solze se vidijo v očeh poslušalcev. Nadaljuje se maša, zadoni močno cerkvena pesem in z zadovoljstvom v duši odhajajo mirno naši rojaki domov...

Kakor v božjepotni cerkvi! Sredi vele-mesta, pa tako enostavno, tako domače! Mnogo tisočev nas je v Zagrebu in šele sedaj so se zganili poklicani, šele sedaj so prišli med nas

taki rojaki, ki imajo smisla za bečo in trpljenje milih in ponižanih, z najnižjim delom se zadovoljujejo, ki tiho prihajajo in plaho, vendar upajo, da se jim odpirajo nova pota, bližajo cilji sreče in blagostanja.

Kličemo nam verna in vse časti vredna dekleta: Dajte nam zavetišča, dajte nam dom.

kjer moremo brez skrbi prenočevati! Čuvajte nas, ker nismo vse vlačuge, da nas pornografi ne bodo vlačili radi ene nevedne po časopisih in da se ne bodo farizejsko čudili Sloveniji...! Poklicani, zdramite se, perite čast svojega rodu!

Klic naših zagrebskih deklet je uslišan. Zbran je odbor, ki bo v najkrajšem času proglasil, da je v Zagrebu odprto zavetišče za naša dekleta.

Nova carinarnica v Ljubljani

Pred blagoslovitvijo temeljnega kamna

Ljubljana, 12. junija.

Danes ob 10 dopoldne se bo na svečan način blagoslovil temeljni kamen nove carinarnice. Blagoslovitve se bo udeležil poleg domačih zastopnikov oblasti in občine tudi kot zastopnik ministra finance dr. Franjo Gosposdnečič, pomočnik ministra financ in bivši generalni direktor carin dr. Konrad Smid, sedaj član glavne kontrole v Beogradu. — V temeljni kamen bo vžidana spominska listina s sledečim besedilom:

Za vlade Njegovega Veličanstva kralja Aleksandra I.

je v letu MCMXXXI mestna občina Ljubljanska zgradila carinske objekte in stanovanjsko kolonijo za carinike ter pričela s tlakovanjem glavnih dovoznih cest ljubljanskih. Ta važni dogodek v razvoju Ljubljane je bil omogočen radi naklonjenosti kraljevske vlade, kateri stoji na čelu predsednik ministrskega sveta, minister notranjih zadev, armijski general Peter Zivković in kateri je minister financ dr. Stanko Svrljuga, minister za zgradbe dr. Kosta Kumandur, pomočnik ministra financ dr. Franjo Gosposdnečič, ban dravske banovine je dr. Drago Marušić. S pripravami se je pričelo, ko je bil dr. Konrad Smid generalni direktor carin, uvodna dela in pa zgraditev teh objektov ter tlakovanje glavnih dovoznih cest se je vršilo za časa, ko je bil župan občine ljubljanske dr. Dinko Puc, podžupan prof. Evgen Jarc in režiser del ing. Janko Mačkovšek. Gradnja carinskih objektov je poverjena Stavbni družbi d. d. v Ljubljani, zemeljska in tlakovalna dela ljubljanski gradbeni družbi, dobava pohorskega granitnega materiala ing. Milanu Lenarčiču.

Nova carinarnica bo s sorodnimi objekti imela devet poslopij. Glavno poslopije carinarnice bo upravno poslopije z dvema nadstropjema. V kleti bo centralna kurjava, arhiv in urad za carinske posrednike. V pritličju bo velika dvorana za carinsko poslovanje z različnimi oddelki, kakor tudi blagajna s tresorjem. Poleg teh prostorov bo nameščena še železniška carinska agencija. V prvem nadstropju bo obsežen prostor rezerviran za carinski muzej. Prav tako bo tu še pisarna upravnika carinarnice in administracijska pisarna. — V drugem nadstropju pa bo imela svoje prostore mestna kontrola ter obsežen kemični laboratorij. Na upravno poslopije se bo naslanjalo ob sobah železniške carinske agencije 100 m dolgo skladišče, ki bo široko 15 m in pokrito ter zaprto. Naprej od tega bo še 15 m odprtega in pokritega skladišča, nakar bo še dolga dovozna in odvozna klančina. Carinarnica z upravnim poslopijem, skladiščem in klančino bo merila v dolžini 200 m. Zaprtega skladišča bo 2190 m², odprtega in pokritega 320 m², klančine

da pohite v nedeljo v prijazno št. lenarško faro in tako počaste požrtvovalno, nesebično karitativno delo. Na pomoč!

Fašizem na kritični točki

**Govori fašističnih poslancev odsevajo težak gospodarski položaj Italije
Naraščanje agitacije za revolucijo — Bombe, letaki in napadi**

Rim, 12. junija. Nervoznost fašističnega režima, ki je v zadnjem času privedla do terorističnih atentatov proti osebam in institucijam Katoliške akcije pa do skrajno nepremišljene atake proti osebi sv. očeta, se ne razlaga samo iz strahu fašizma pred naraščanjem članstva katoliške mladinske organizacije v Italiji, ampak tudi iz zelo neugodnega gospodarskega in finančnega položaja države, ki je fašizem kljub vsem naporom ne more rešiti iz globoke krize, v kateri se nahaja.

Kritičen položaj italijanskega narodnega gospodarstva se razvija celo iz govorov fašističnih poslancev v parlamentu kakor tudi iz člankov fašističnih gospodarstvenikov v različnih listih in revijah. Tako n. pr. je skrajno režimski g. De Stefani, bivši finančni minister, napisal v »Corriere della Sera« članek o agrarni krizi v Italiji, kjer dobesedno ugotavlja:

»Po računih g. Giorgio Mortora v »Prospettive Economiche«, ki so zelo točni, so davki državne skupno z avtonomnimi davčniki narasli od 14,9 milijard lir v proračunskem letu 1925-26. na 22,5 milijard lir v proračunskem letu 1928-29., potem na 24 milijard lir v proračunskem letu 1929-30. ter na 29,5 milijard lir v proračunskem letu 1930-31. Davčna bremena so se torej v teku petih let podvojila, medtem ko so se nacionalni dohodki znižali.«

Doslej ni še noben človek režima napravil take težke konstatacije.

Razprave v fašističnem parlamentu v Rimu pa to ugotovitev samo potrjujejo, čeprav režimski poslanci svoje skrbi polne navedbe maskirajo s slavo-spevi na fašizem in njegovega »duceja«, da tem lažje in sigurneje povedo, kaj jim teži srce.

Tako je med razpravo o ministrstvu za korporacije, ki državi ne donaja nobenih koristi, ampak samo zahteva neplodovite izdatke za svoj izredno drag birokratični aparat, tajnik zveze bančirjev, Bianchini, izjavil:

»Zveza kreditnih zavodov, ki je leta 1930. združevala 428 zavodov s 17.000 uslužbenci, šteje danes 364 zavodov z 12.000 uslužbenci. Število zasebnih bank je padlo od 270 na 230, oziroma

od 1600 uslužbencev na 1017. Sindikat ljudskih bank, ki je štel 467 bank, jih ima danes 426, število uslužbencev pa je padlo od 7800 na 6800. Zveza kmetijskih hranilnic je padla od 3400 hranilnic na 2600, število njihovih uslužbencev pa od 2100 na 1500. Te številke pa še ne prestopajo padajo.

Isti poslanec je nato v jako zavilnih frazah grajal ingerenco režima v gospodarske zavode in njihovo poslovanje, ki da v svojem birokratizmu le ovira sanaciji. Dejal je na koncu: »Nade, ki so se stavljale v ta aparat (v takozvane korporacije namreč — Op. uredn.) se niso docela izpolnile. Ne vidi se še, kdaj se bo začela gospodarska obnova. Nobeden izmed nas si ne skriva težkoč, v katerih se nahaja italijansko gospodarstvo — težkoče, ki prav tako prizadevajo kmetijstvo kakor industrijo in delavstvo.«

V poteku nadaljnjih proračunskih razprav pa je poslanec Ferracini iznesel nekatere številke iz italijanskih konkuzov. Dejal je v svojem govoru dobesedno sledeče:

»Mi imamo vsak dan priliko registrirati trgovske krahe, ki požirajo ogromne vsote in vlečejo za seboj druge bankrote, kajti nesreča dolžnika ima za posledico propast upnika. Solidnost zgradbe našega gospodarstva je ogrožena. Da si pravilno predčimo resnost problema, je treba konzultirati statistiko konkuzov, ki so se izrekli sodnijskim polom:

Leta 1927. je bilo takih konkuzov 10.366, leta 1928. jih je bilo 10.946, leta 1929. so narasli na 11.546, leta 1930. pa znaša njihovo število že 13.257. Če vrčujemo v to vsoto še sodne in izvensodne poravnave, potem lahko rečemo, da je skupno število falismanov znašalo leta 1927. okoli 20 tisoč, leta 1930. pa znaša najmanj 26.000. Izgube upnikov dosega uprav astronomično število.«

Na te ugotovitve minister za korporacije Botai, ki je sicer zelo gostobeseden, ni vedel absolutno ničesar odgovoriti.

Vzrokov te tako težke krize fašistični poslanci seveda niso navedli. Nič ne taji, da so vzroki, kakor vsi vemo, svetovnogospodarskega značaja, toda vsak se obenem v Italiji na tistem zaveda,

da je ta kriza povečana po skrajno neracionalnem gospodarstvu fašističnega režima, in sicer v naravnost ogromni proporciji. Ti vzroki so: bajeslovno visoki izdatki za armado, mornarico in avijatiko; uprav horendni izdatki za tripoliško kolonijo in za tamošnje kolonialno strahovlado; izdatki za javno varnost, ki znašajo štirikrat toliko, nego izda Francija za ta resor; visoki izdatki za fašistično propagando v inozemstvu in osebni izdatki za fašistično »hierarhijo«, za »strankine tajnike, vodstvo in lokal uprave, ki predstavljajo milijardno vsoto.

Vsak gospodarski človek v Italiji si je danes na jasnem, da je gospodarska obnova pod fašističnimi metodami nemogoča, da sta fašizem in gospodarska sanacija dva kontradiktorna pojma.

Ni tedaj nič bolj naravnega kakor dejstvo, da antifašistično razpoloženje v Italiji narašča v isti progresiji kakor narašča gospodarska kriza in nesposobnost režima, da jo ublaži. Antifašistično gibanje se osredotočuje okoli tajne nelegalne organizacije »Giustizia e libertas«, ki je razširjena že po vseh mestih in krajih Italije.

Istega dne, ko je bil justiciran anarhist Schirn, so v Bologni eksplodirale 4 bombe na različnih krajih mesta; pri tem je bil en karabinjer ubit, eden pa ranjen.

Istega dne so neznanci po Genovi in po Milanu raztrosili več tisoč revolucionarnih letakov, ki pozivajo italijansko ljudstvo k revoluciji po španskem vzorcu. Letaki so podpisani od »Concentrazione antifascista«, ki ima svoj sedež v Parizu.

Ti letaki so se par dni potem pojavili tudi v Nepolju in ulici Toledo. Storišcem policija dozdaj še nikjer ni prišla na sled.

V Messini je bila položena bomba v veži fašističnega doma. Policija je zaprla nič manj ko 250 oseb; storišcev pa kljub temu še ni našla.

Množijo se pa tudi napadi na fašiste in organe javne varnosti iz zasede, posebno na deželi.

Ni še čuditi, če ti nevarni simptomi čedalje bolj nervirajo režim.

Komunisti napadajo v Nemčiji

Berlin, 12. jun. tg. V mnogih mestih severne, srednje in zapadne Nemčije je tudi preteklo noč prišlo do hudih in krvavih spopadov s komunisti. V Berlinu so komunisti napadli zborovanje v sportni palači in streljali na policijo, ki je morala nastopiti z orožjem in izprazniti ceste. Več demonstrantov je bilo ranjenih in aretiranih. V Hamburgu je 500 komunistov napadlo policijo, ki je najprej streljala za strah, potem pa zares. Več oseb je bilo težko ranjenih, med njimi tudi neprizadete osebe, tako neka žena in mlada deklica, ki sta hoteli zbežati v vežo. Tudi en policijski uradnik je bil hudo ranjen. V Bremenu so demonstranti obmetavali policijo s kamenjem in enega policista pohodili. V Frankfurtu so demonstranti ponoči zgradili barikeade in razgrajali do polnoči. En delavec je bil težko ranjen. Šele danes pa se je zvedelo, da je bil pri včerajšnjem streljanju ubit v četrtem nadstropju 90 letni čevljar, ko se je približal oknu.

Tudi danes popoldne je prišlo do spopadov med komunisti in policijo. Komunisti so hoteli prirediti zborovanje pod milim nebom. Policija je prišla na avtomobilih, nakar so komunisti zbežali in obstreljevali policijo. Tudi policija je odgovorila s strelom, ter sta bila ubita dva delavca in ena ženska.

Manevri ob tuniški obali

Pariz, 12. junija. fr. Ob obali Tunisa se vrše veliki manevri na kopnem, v zraku in na morju. Manevri bodo trajali do 18. t. m. in bodo zadnje noč izvedli veliko akupno borbo. Manevri imajo demonstrativni značaj, a poleg tega tudi resno vojno svrhu, ker hočejo pri tej priliki doognati, s kakšno minimalno silo se lahko brani afriška obala v slučaju nenadnega napada. Resnica je, da se tako obala Tunisa, kakor tudi obala Korsike mrzlično utrjuje.

Drobne vesti

Kalkuta, 12. jun. AA. Tu je nastala silna vročina. Včeraj je bilo 58 stopinj Celzija. Mnogo Evropecev je preminulo, mnogo ljudi so morali prenehati v bolnišnice.

Bukarešta, 12. jun. AA. Rador poroča, da je včeraj nadvojvoda Anton Habsburški prispel na letališče v Bukarešti.

London, 12. jun. tg. Volitve v senat v Egiptu so potekle mirno. Izmed 100 senatorjev je bilo izvoljenih 40, ki vsi pripadajo vladni stranki. Ostale senatorje pa bo imenoval kralj.

Pariz, 12. jun. tg. V privatnih sobah Ludovika XIV. v versailskem gradu je bil ukraden dragocen portret Ludvika XIII.

Murska Sobota

Roko si je strla. 3letno Miciko je zadela huda nesreča. Z nekoliko starejšim bratom se je igrala. Med igrjo jo je brat sunil in ona je tako nesrečno padla, da si je strla roko.

Otroški vrtec. V poslopju bivše evangeličanske šole so odprli en razred otroškega vrtca. Vsi Sobotčani so ga veselili in želijo le to, da bi se otvoril še vsaj en razred, ker je otrok toliko, da en razred ne bo zadoščeval.

Slovenska Bistrica

Temeljite poprave in razširitev okrajne ceste Slov. Bistrica—Sv. Martin na Pohorju so se te dni pričele. Pozdravljamo to delo, ki je zelo potrebno, v korist domačinov, ki bodo lahko svoj les veliko lažje spravljali na kolodvor, kakor tudi za pospešitev tujkega prometa.

Credit-Anstalt

Dunaj, 12. jun. tg. Značilno za nervozno razpoloženje v Avstriji, ki je nastalo po polomu Credit-Anstalta, je dejstvo, da je bil včeraj silen naval na štajersko hranilnico v Gradcu, od katere je ljudstvo zahtevalo svoje vloge. Posojilnici se je posrečilo zahtevam ugoditi in izplačati vloge.

Kmetški nemiri na Finskem

Helsingfors, 12. jun. tg. Po vsej finski deželi so bili danes ogromni shodi kmetov, na katerih se je govorilo o svetovni agrarni krizi, ki je hudo prizadela Finsko. V zadnjih dneh je prišlo na predlog finske državne banke 2000 zadolženih kmetij na javno dražbo. Prihodnje dni pa bo prišlo na dražbo še več tisoč drugih kmetij. Vzrok je predvsem padec cen za mlečne izdelke.

Katolicizem na Holandskem

Katoliško časnikarstvo največja sila — Male fare podlaga plodnosnega pastirovanja

»Kirchenzeitung« je v 21. in 24. številki t. l. prinesla pregled o gibanju holandskih katoličanov, iz katerega beležimo nekaj zanimivih dejstev.

Katoliško časnikarstvo je v Holandiji največja sila. Holandski katoličani izdajajo 17 dnevnikov in 35 tednikov. Izmed dnevnikov sta »Tijd« in »Maasbode« vodilna in največja lista Holandije sploh in imata jutranjo ter večerno izdajo.

Največja pomena za versko vzgojo ljudstva je katoliška šola. Holandski katoličani so pravčasno šli v boj za versko šolo in ga tudi zmagovalno izvojevali. Danes imajo svobodno, od države je kontrolirano, drugače pa skoraj popolnoma neodvisno to državno plačano katoliško šolstvo, ki je najuplívnejši činitelj javnega življenja. Po šolskem zakonu iz leta 1920. je katoliška verska šola enakovredna z državnimi šolami. Katoličani so pri liko izbrali in ustanovili tudi v najmanjši župniji svojo katoliško župnijsko šolo, na kateri praktično in dejansko odloča župnik z zastopniki ljudstva o imenovanju in nastavitvi učnih moči. Predpogoj za dosledno izvedbo katoliškega šolstva so pa seveda katoliška učiteljska, kjer se vzgaja učiteljski naraščaj v verskem duhu. Tudi za to so Holandci pravčasno preskrbeli, tako da učno osebje na verskih šolah pohaja izključno iz katoliških učiteljskih. Odlično je tudi poskrbljeno za inteligenčni naraščaj. Pravkar grade novo katoliško univerzo v Nymwegenu. Tri fakultete so že pod streho in je bilo v tekočem letu vpisanih 500 dijakov. Skoraj neverjetno se sliši, da premore nekaj nad 2 milj. katoličanov 60 misijonskih hiš z nad 6000 duhovniškimi kandidati. Od teh pojde 4000 v misijone, 2000 pa jih ostane doma.

Dušno pastirstvo na Holandskem je vzorno in služi za zgled katoličanom vsega sveta. Njihov sistem so male fare, kar jim je omogočeno s tem, da imajo izredno veliko duhovskih poklicev. Dosledno streme po kar mogoče majhnih farah tudi v mestih.

Varčnosni načrt Avstrije

Dunaj, 12. jun. tg. V glavnem odboru je danes v debati o zakonu za znižanje uradniških plač in davek nameščencev pojasnil finančni minister dr. Juch, kako je prišlo do primanjkljaja proračuna v znesku 150 milijonov šilingov. Slikal je položaj kot skrajno resen in pozval poslance, naj mu verjamejo, da parlament skoro nikoli ni prevzel tolike odgovornosti, kakor jo bo moral sedaj. Posebno radi pogajanj za nove inozemske kredite je treba izreči aut aut, ali je narodni svet zmožen, z največjo naglico sprejeti minimalni program za proračunsko leto.

Dunaj, 12. jun. tg. Na sestanku predsednikov meščanskih večinskih strank je izjavil zvezni kancler dr. Ender, da se mora varčevalni in davčni pro-

gram na vsak način rešiti do prihodnjega tedna, ker bi sicer vlada ne mogla dalje prevzeti nase odgovornosti. Velenenci pa so vztrajali pri svojem stališču, da v zadnjem času ne morejo pristati na zmanjšanje uradniških plač, kar je označil dr. Ender za zelo resno izjavo. Finančni minister vztraja pri tem, da mora davek za nameščence ostati v varčevalnem programu. Krščansko-socialni poslanec in bivši finančni minister dr. Kienböck je svaril pred krizo, ker je sestava druge vlade popolnoma nemogoča. Njegova stranka se je nato izjavila pripravljeno, pristati na spremembe predloga finančnega ministra, tako da je upanje na sporazum, če se najdejo drugi viri za varčevanje odnosno nove dohodek.

Frederick Muckermann, S. J.:

Dejanja, dejanja . . .

Münster, 8. junija.

Dosti, dosti je besed. Vse preveč je že govoričanja. Na desetine konferenc se je že bavilo z raziskovanjem vzrokov sedanje krize, na desetine drugih je iskalo sredstva, kako krizo ublažiti. Cele gore papirja leže po arhivih, mnenja strokovnjakov, resolucije, gospodarski načrti, same sijajne reči, ki so izšle iz topilnice zasebnih in mednarodnih zborovanj. Dosti besed! Najzadnja je prišla enciklika sv. Očeta o socialnih problemih. Tudi ona daje smernice, ki vodijo iz bede v srečo. Toda, kaj nam pomagajo vsi ti dragoceni dokumenti, kaj nam pomagajo ti neprestani sestanki gospodarskih strokovnjakov, kaj nam koristijo vse to debatiranje, ko pa dejanja ne sledijo. Vi mi pišete, gospod urednik, o težavah vzhodnih držav. Jaz Vam lahko opišem one v moji domovini. Nešteto konferenc se je pečalo s položajem Vaših krajev kakor se je nebroj drugih bavilo z Nemčijo. Mi vsi vemo, odkod je zlo in katera so zdravila! Da, toda kaj vse to, ko pa zaman čakamo na dejanja!

Po mojem notranjem prepričanju sta dve vrsti dejanj potrebni: eno je negativno, drugo pozitivno.

Najprej moramo našemu ljudstvu pokazati in dokazati, da boljševizem ni rešitev. Mogoče vidim prečno — če je tako, me popravite — toda zdi se mi, da ljudstvo, jaz mislim široke plasti naroda ne samo v Nemčiji, ampak tudi drugod, kjer vlada gospodarska beda, pričakuje odrešenja od boljševizma. To duševno razpoloženje je nevarno in mi ga moramo razdreti. Pred menoj leži proglas 14.000 delavcev v Rusiji, ki je ušel sokoljim očem sovjetske pisemske cenzure. »V februarju smo, okrog nas zima s 46 stopinjami mraza, v tovarnah pa nimamo ne lesa, ne premoga, ne drugega goriva, da bi se greli. Zelje, korenje, voda, malo kruha, vse ničisto in slabo skuhamo, napol pregnito, to je naša hrana. Šli smo se pritožiti. Kavalerija nas je skoroda pobila. Celi dan samo delaj, v tempu, v neznošenem tempu. Ko smo končali, pa se vadimo streljanja s puško. Več kot pa 8 od nas se ne sme zbirati naenkrat. Enkrat se je to zgodilo, pa so »krivce« odpeljali v stepe in jih sodili radi protirevolucionarnega gibanja.«

Zame to ni nič novega. Toda naše ljudstvo tega ne ve. V stotisočih letakih bi morali razpošiljati med ljudstvo take-le resnice. Med vsemi kapitalisti je najkrutejši državni kapitalizem, kot ga izvaja sovjetska Rusija. Nobeden se ni ravnal tako kruto z delavcem. Nikjer drugod se kapitalizem ni vezal z najbrutalnejšim despotizmom, da zasakni delavca. To mora naše ljudstvo vedeti. Ali smo že kaj storili na polju te življenjske prosvete? Pa ne samo v eni deželi, povsod bi se morala vršiti in bkrati, ker čas beži in položaja ne izboljšuje.

Drugo, kar mora slediti tej nujni predpripravi, je izvedba pozitivnega programa ali vsaj onih točk, glede katerih vlada splošna edinstvo misljenja. Dogaja se, pri nas namreč, da komunalni uradniki, člani raznih avtonomnih odborov in drugi vlečejo veliko večje plače, kakor državni uradniki iste kategorije. Zakaj udarjati po državnem uradniku in pustiti pri miru njegovega zapol zasebnega kolega? Do sedaj tudi še nismo slišali, da bi se bile plače ravnateljcev in upravnih svetnikov v podjetjih znižale. Teh stvari ne omenjam iz kakšne demagogije, ampak radi tega, ker imajo poleg gospodarske svojjo veliko etično vzgojno vrednost. Takšno prostovoljno izenačenje socialnih razlik sicer ne bo rešilo Evrope, dokler se ta ne bo nedvoumno iztrgala iz rok boljševizma, toda doprineslo bi mnogo olajšav v socialnih odnosih. Patriotični vzkliki, najsi izhajajo še iz tako dobreza

srea, ne rešujejo gospodarskih problemov. Politična strategija je tako dolgo brezzmiselnost, dokler zadostuje en sam migljaj Rotschilda, da vztrepeče v temeljih zavod, kakor je avstrijski Kreditni zavod. Zato trdim, da so potrebna dejanja in ne besede. Če gledamo konkretno na današnjo Evropo, bomo morali priznati, da so tudi dejanja nemogoča brez velikega številčnega pokreta ljudskih mas. Tisti, ki bo hotel kaj izvesti, mora razgibati mase. Naš državni kancler bo napravil red v svoji hiši, če bo imel mase za seboj, ki ga bodo krile in nosile. Mase se pa pridobijo s trdovratno propagando. Lloyd George in Hitler sta prava tipa propagandistov. Onadva povesta vedno isto, a povesta tako, da vedno slišijo milijoni. Poglejte, če se zmeta poslužuje takih sredstev in se razširja na tak način, zakaj pa bi se ne resnica. Jaz mislim, da bi bilo še dosti lažje, razširjati resnico.

Iz tega sledi to, kar bi Vam rad povedal: ko smo s širokopotezno evropsko propagando obrnili oči ljudskih mas od boljševizma, jim moramo dati neko enotno kulturno energijo. Povejmo ljudstvu resnico, in sicer vsi resnico! Zakaj pa ne? Zakaj bi jo naj pa prikrivali? Šeasoma bo itak izvedelo za dejanski položaj. Toda povejmo mu samo resnico brez sanjarenja. Če bo naša kulturna vzdržala ali če bo utonila v prihajajočem katalizmu, to je zaenkrat manj važno. Važno je, da storimo vsak dan to, kar moremo, da katalizem preprečimo. Kako lepo bi recimo bilo, če bi nemški narod v spoznanju svojega položaja spontano pristal na žrtve, ki mu jih mora z dekreti nalagati državni kancler. Zato je treba kulturne volje! Ali jo imamo? Če je nimamo, jo pa ustvarimo!

Kako ustvariti to kulturno voljo? Božja previdnost sama nam je prišla na pomoč z okrožnico sv. Očeta. Okrožnica naj bo temelj, na katerem bomo stali in raz katerega bomo odslej govorili ljudstvu. Moj predlog bi bil, da takoj začnemo sistematično izkorščevati papežovo okrožnico, da izvedemo v svojih vrstah vse, kar priporoča, vse reforme, ki jih nalaga kot neizogibne in etično nujne ter da nato začnemo s koncentriranimi silami po vsej Evropi, po vsem katoliškem svetu razširjati njene nauke. Naše dobro katoliško ljudstvo se ji v dobi gospodarskega radikalizma in brezsrčnega liberalizma čudovito dobro držalo. Sedaj je napočil čas, ko bo iz defenzivne moralo stopiti na plan, da odločujoče poseže v vsajanje novega družabnega in gospodarskega reda. Mi ne smemo biti utrujeni. Kaj da bo do reke bodoče generacije, če bomo to važno dobo v utrujenosti prespal! Evropa je mogoče rešiti. Naša kultura je mogoče ohraniti. Ker je mogoče, se mora. Resnico vidimo vsi, saj dosti jasno žari pred nami, Tudi voditelje inamo. Manjka nam samo železne volje, poguma za prvo borbeno linijo, jeklene volje krščanskega ljudstva, ki hoče biti kos težavam v usodepolni uri. To, gospod urednik, je najnujnejša naša naloga.

Vročina in kobilice

Budimpešta, 12. junija. 2. V Srednji Evropi vlada velika vročina. Temperatura v nekaterih mestih znaša 40° C opoldne. V Budimpešti znaša temperatura 32° C na solncu. Istotako javljajo iz Romunije, da tam tudi vlada neznozna vročina. V Parizu znaša temperatura 33° C, a v Španiji je znašala danes 44° C. — V Južni Besarabiji vlada velika invazija kobilic. 28.000 oravov zemlje so pokrile kobilice. Nevarnost so zapazili že preje in so pokrajinske oblasti prosile pomoči iz Bukarešte. Radi volilne mrzlice pa so pozabili pravčasno dati poedinim okrajem pomoč, vsled česar preti enemu delu Besarabije velika nevarnost. Prebivalci iz 20 občin noč in dan uničujejo kobilice.

Naši trg. odnošaji z Italijo

V našem, še bolj pa v italijanskem časopisu se je zadnje čase mnogo razpravljalo o jugoslovansko-italijanskih trgovinskih odnošajih. Pri vseh teh razmotiranjih so igrali veliko vlogo gotovo tudi politični momenti. Zato bo naše čitatelje zanimalo, kaj je o teh odnošajih poročal na plenarni seji Zbornice za trgovino, obrt in industrijo njen tajnik g. Mohorič. V naslednjem navajamo tozadevne odstavke iz poročila:

Sedanja trgovinska pogodba z Italijo se je sklepala v poletju 1924 in sicer na podlagi osnutka jugoslovanske carinske tarife, ki je bil komaj leto dni pozneje uveljavljen. Tarifni del te pogodbe, ki je bila podpisana v Belgradu dne 14. julija 1924, je stopil avtonomno v veljavo obenem z novo jugoslovansko carinsko tarifo 20. junija 1925. Pogodba sama pa je bila šele štiri leta pozneje dne 14. novembra 1928 ratificirana. Trajanje pogodbe je bilo določeno prvotno na tri leta. Zato bo njena veljavnost formalno potekla sredi novembra tekočega leta. Toda, ker je predviden enoletni odpovedni rok in odpoved z nobene strani ni bila podana, bo ostala pogodba molče še naprej v veljavi.

Potemtakem je tarifni del pogodbe z Italijo faktično že 7. leto v veljavi. To je bilo mogoče le, ker vlada v obeh državah režim svobodne zunanje trgovine in popolna ustaljenost v carinski politiki. Kraljevina Italija stoji v naši zunanji trgovini na prvem mestu z 28,31% ter absorbira od našega izvoza sama toliko, kolikor smo izvozili v preteklem letu v Avstrijo in v Nemčijo skupno. Seveda blago, ki se izvažja iz Jugoslavije in se po naši statistiki navaja kot uvoz v Italijo, daleč ni v celoti namenjeno konsumu v Italiji, marveč se v znatnem obsegu v italijanskih prometnih središčih in lukah reeksportira in prodaja naprej v državne zapadne Evrope in v obalne dežele Sredozemskega morja. Računa se, da znaša odstotek reeksportiranega blaga preko ene tretjine izkazanega izvoza. Če se to količino odračuna, postane trgovinska bilanca z Italijo znatno manj pasivna, kakor izgleda po naši

statistiki sedaj. Pripomniti pa moramo, da bilanca italijanske zunanje trgovine izkazuje splošno in stalno znaten deficit. Tako je na primer leta 1928. znašala skupna vrednost celokupnega italijanskega uvoza 22.042 milj. lir, dočim je vrednost italijanskega izvoza dosegla le 14.529 milj. lir, tako da je znašal primanjkljaj 7513 milj. lir. Toda ta primanjkljaj je le navidezen in ga krijejo zaslužek italijanskega brodogradnje v tovornem prometu v inozemstvu, posebno na naših obalah, nadalje zaslužek italijanskih družb v inozemstvu (zavarovalna podjetja, industrijske družbe itd.) in končno zaslužek in pošiljatve italijanskih izseljenikov ter dohodek od tujkega prometa v Italiji.

Naša država je participirala v omenjenem letu na italijanski uvozi trgovini z 2,4% in na izvozu z 2,1%. Torej z dosti neznatnim odstotkom. Glavno vlogo za italijansko zunanjo trgovino igrajo ameriške Združene države, Nemčija, Francija, Anglija in Argentina, ki skupno absorbirajo preko polovice italijanskega eksporta in importa.

Splošna struktura italijanskega uvoza je zelo ustaljena, posebno glede predmetov za prehrano, ki naš izvoz v Italijo najbolj interesirajo. Interesantno je, da predstavlja uvoz mesa in živine po statistiki za 1928. leto 1% celokupnega uvoza, uvoz pšenice 13,4%, rib 1,8%, lesa 2,7%, celuloze 1%. Te številke se od leta do leta prav malo izpreminjajo. Carinska politika Kraljevine Italije je — kakor rečeno — zelo stalna in je večji del tarifnih postavk vezan v trgovinskih pogodbah. Za naš izvoz je važno, da smo v teku zadnjih let dobili za železniški promet tudi direktne tarife, katerih druga razširjena in revidirana izdaja bo te dni uveljavljena. Tudi je dosežen sporazum glede mednarodnega telefonskega prometa, ki nam omogoča vzpostavitev relacij z vsemi važnejšimi gospodarskimi centri v Italiji. Po vsem tem smatramo, da obe pogodbeni državi nimata razloga menjati sedanjega stanja medsebojnih gospodarskih odnošajev.

IZKAZ O STANJU NARODNE BANKE

z dne 8. junija 1931. (Vse v milij. Din, v oklepajih razlika v primeri z izkazom dne 31. maja 1931.) Aktiva: Zlato in devize 212,9 (+0,4), tečajna razlika 436,1 (+14,0), posojila menična 1231,4, lombardna 213,4, skupaj 1444,8 (-8,1), pasiva: bankovci v obtoku 4774,4 (-16,3), drž. terjatve 53,5 (+7,5), obveznosti: žiro 512,1, razni računi 521,8, skupaj 1032,9 (+31,3), ostale postavke neizpremenjene.

BILANCE IN POSLOVNA POROCILA

Aga-Ruše, združene jugoslovanske tvornice acetilena in oksigena d. d., Ruše, objavljajo svojo prvo bilanco in sicer za leto 1930. Iz te je razvidno, da znašajo pri glavnici 2 milj. upniki 10,3 milj., investicije pa 4,6 milj. Din. Blagovne zaloge znašajo 5,9 milj., dolžniki pa 1,4 milj. pri bruto donosu 1,6 milj., znaša izguba 0,33 milj. Din.

Zemaljska banka za Bosno in Hercegovino v Sarajevu je imela lani 3,5 milj. Din čistega dobička v primeri s 4,06 milj. Din za 1929. Zato se bo dividenda znižala od 14 na 12 odstotkov.

Jugoslovanska Solway tvornica, Lukavac. Čisti dobiček za preteklo leto znaša 15,9 (za 1929 16,8) milj. Din. Dividenda ostane neizpremenjena 16 odstotkov.

Stanje posevkov. Kmetijsko ministrstvo je izdalo na podlagi poročila kmetijskega oddelka banke uprave tole poročilo o stanju posevkov v dravski banovini: Zelo dobro kažejo vse vrste žita (ječmen in oves dobro), nadalje zelenjava, krmilna pesa, lan, hmelj, vinogradi, zgodnje sadje, hruške, travniki in deteljišča; dobro kažejo slive, jabolka, orehi in pašniki. Vreme je bilo toplo in suho, kar je povoljno vplivalo na sadno drevje (cvet in dozorevanje zgodnjega sadja), nepovoljno pa na posevke, posebno na trave. Vreme je bilo nadalje ugodno za kositve detelje, neugodno pa za oranje za zgodnjo koruzo in za praso (radi suhe). Večjih škod od vremenskih neizgleda razen suše in drugih nepovoljnih dejstev ni bilo. Stanje domače živine je povoljno.

Nova delniška družba. Trgovinsko ministrstvo je odobrilo ustanovitev delniške družbe »Vojvodina« z glavnico 4 milj. Din. Namen družbe je predvsem obratovati električno centralo v Vel. Bečkereku na podlagi pogodbe med mestom in družbo J. G. White and Company Inc., New York. Delnice se podpisujejo pri Banque Franco-Serbe in Central Hannover-Bank v New Yorku.

Banovinska železniška proga. Drinska banovina namerava zgraditi svojo železniško progo z normalnim tirom od Tuzle do Brčka po dolini reke Tinje. Dolžina nove proge bo znašala 72,8 km. Gradnja proge je zvezana s finansiranjem potom dolgoročnega kreditiranja. Kavejica znaša 2 milijona dmarjev.

Borza

Dne 12. junija 1931.

Denar

Tudi danes so devizni tečaji popuščali. Posebno so popuščile devize Dunaj, London in Pariz, kakor tudi Praga. Promet je bil znaten posebno v devizah London, Praga in Curih. Vse devize z izjemo Trsta je dala Narodna banka.

Ljubljana. (V oklepajih zaključni tečaji.) Amsterdam 2273 bl., Berlin 1337,50—1340,50 (1339), Bruselj 786,40 bl., Budimpešta 987,67 bl., Curih 1095,30—1098,30 (1096,80), Dunaj 792,50—795,50 (794,59), London 274,19—274,99 (274,59), New York 56,25—56,45 (56,35), Pariz 221,12 bl., Praga 166,98—167,78 (167,38), Trst 294,59—296,59 (295,59).

Zagreb. Amsterdam 2270—2276, Dunaj 792,50—795,59, Berlin 1337,50—1340,50, Bruselj 786,40 bl., Budimpešta 986,14—989,14, London 274,19—274,99, Milan 294,47—296,47, New York 56,25—56,45, Pariz 220,12—222,12, Praga 166,98—167,78, Curih 1095,30—1098,30, Madrid 553.

Skupni promet brez kompenzacij 10,2 milj. Curih. Belgrad 9,1225, Pariz 20,165, London 25,0475, New York 515, Bruselj 71,75, Milan 26,95, Madrid 52, Amsterdam 207,25, Berlin 122,05, Dunaj 72,35, Stockholm 137,95, Oslo 138,10, Kopenhagen 138,10, Sofija 3,73, Praga 15,25, Varšava 57,75, Budimpešta 90,05, Atene 6,67, Carigrad 2,44, Bukarešta 3,06, Helsinkis 12,94.

Vrednostni papirji

Tendenco za državne papirje je bila danes neenotna. Z izjemo agrarov so tečaji večinoma popuščili. Čvrstejši so bile nadalje tudi obveznice Drž. hip. banke, Bančne delnice so ostale skoro popolnoma neizpremenjene. Nekoliko čvrstejša je bila edino Ljubljanska. Med industrijskimi papirji je bilo več zaključkov v Guttmanu. Nadalje je bila zaključena Drava. Učvrstila se je osiješka Sečerača. Trboveljska je bila v začetku čvrstejša in zaključena po 235, kasneje pa je popuščila na 230 in 227,30.

Ljubljana. 8% Bler. pos. 91 bl., 7% Bler. pos. 81 bl., Celjska 150 den., Ljublj. kred. 120 den., Pra-

štediona 950 den., Kred. zavod 195 den., Vevče 120 den., Stavbna 40 den., Ruše 220 den.

Zagreb. Drž. pap.: 7% inv. pos. 86—86,25 (86), agrarji 48—50 (48,50), vojna škoda ar. 409,5—410,5 (410,410,50), kasa 409,50—410,50 (410), 12. 410—412,50 (411), 8% Bler. pos. 90,25—90,50, 7% Bler. pos. 80,25—81, 7% pos. Drž. hip. banke 82—83 (83), 6% begl. obv. 64,75—65,75. Bančne delnice: Ravna gora 50—65, Hrvatska 50—60, Poljo 53—54, Kreditna 119—124, Union 167—170 (167), Jugo 68—68,50 (67,67,50, 68), Lj. kred. 120 den., Medjunarodna 68 den., Narodna 6600 den., Obrtna 36 den., Praštediona 950—960 (950), Etno 110 den., Srbska 191 den., Zemaljska 120—128, Industrijske delnice: Nar. sum. 25 den., Guttman 121—129 (121, 122, 120), Slavonija 200 den., Danica 70—75, Drava 235—236 (235), Sečerača Osjek 245—252,50 (242,50, 250), Nar. mlin. 17 bl., Brod. vag. 50—62, Union 70 den., Vevče 120 den., Isis 45—50, Ragusea 300—330, Oceania 190 den., Jadr. plo. 512 den., Trboveljska 225—232,50 (235, 230, 227,50).

Belgrad. Narodna banka 7000—7100, 7% inv. pos. 86—86,50 (80,000), agrarji 49—50, vojna škoda 409—409,50 (1,288 kom.), 6% begl. obv. 65—65,75 (216,000), 8% Bler. pos. 90,50 (1000 dol.), 7% Bler. pos. 80,75—80,875 (14,000 dol.).

Dunaj. Don. sav. jadr. 93,55, Wiener Bankverein 15, Escomptes. 151, Zivno 81,50, Alpine 13,15, Trboveljska 27,25, Kranj. ind. 40, Rima Murany 34,30.

Žitni trg

Sombor. Pšenica bač. potiska šlep 80 kg 190—195, bač. okol. Sombor 78-79 kg 162,50—167,50, oves bač. 155—160, sr. slav. 165—175, otrobi pšen. bač. 105—110. Vse ostalo neizpremenjeno. Tendence mirna. Promet: 78½ vagona.

Budimpešta. Tendence negotova. Promet omejen. Pšenica junij 14,58—14,60, zaklj. 14,58—14,60, koruza julij 13,81—13,85, zaklj. 13,81—13,82, avgust 13,84—13,88, zaklj. 13,84—13,86, maj 11,90—11,94.

Živina

Mariborski svinjski sejem dne 12. junija. Pripeljanih je bilo 431 svinj. Cene: mladi prašiči 5—6 tednov stari 50—80, 7—9 tednov 90—130, 3—4 mes. 150—250, 5—7 mes. 350—400, 8—10 mes. 450—500, 1 leto 600—900, 1 kg žive teže 6—8 Din, mrtve 9 do 12 Din. Prodanih je bilo 195 svinj.

Radio

Programi Radio-Ljubljana

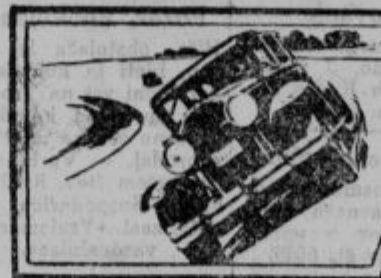
Sobota, 13. junija: 11.45 Pravljice, pripoveduje radio-tetka. — 12.15 Plošče (mesan program). — 12.45 Dnevne vesti. — 13. čas, plošče, borza. — 18. Salonski kvintet. — 19. Dr. L. Campa: Časnik in časnikarstvo. — 19.30 Gospa Orthaber: Angleščina. — 20. Pero Horn: Duševna vzgoja otroka (zaključno predavanje). — 20.30 Dr. Kimovčev večer. Uvodno besedo govori dr. A. Dolinar. Pevske točke izvaja mešani zbor »Ljubljane«. — 21.30 Prenos z Bleda. — 22.30 Čas, dnevne vesti.

Nedelja, 14. junija: 9. Jože Okorn: O čebelarstvu. — 9.30 Prenos cerkvene glasbe. — 10. Versko predavanje, p. dr. R. Tominec. — 10.20 Ob 30 letnici smrti pesnika Jos. Murna-Aleksandrova, predava A. Gornik. — 11. Salonski kvintet. — 12. Pevski oktet »Društva rudniških nameščencev« iz Trbovelj. — 12.30 Čas, poročila. — 12.30 Plošče. — 15.30 Koncert radovljiškega pevskega okrožja (prenos z Jesenic). — 17. Salonski kvintet. — 20. Pevski koncert gosp. Saneica, opernega pevca. — 21. Pojoča žaga, izvaja prof. Noč. — 21. Prenos z Bleda. — 22. Čas, dnevne vesti. — 22.15 Španska glasba (madolina in kitara), igrata brata Höfler.

Drugi programi

Nedelja, 14. junija. Belgrad: 9. Prenos iz Saborske cerkve. — 12.30 Opoldanski koncert. — 17.30 Poljsko-jugoslovanske pesmi. — 18. Violinski koncert. — 20. Narodne s. kitara. — 20.30 Drama. — Zagreb: 11.30 Dopoldanski koncert. — 18. Komorni koncert. — 20.30 Koncert Radio-orkestra. — 22.10 Plesna glasba. — Budapest: 11. Katoliška služba božja: nato koncert opernega orkestra. — 16.30 Pevski koncert. — 18. Orkestralni koncert. — 19. Vokalni koncert. — 19.15 Komedia. — 21.15 Koncert. — Dunaj: 11.05 Dunajski simfonični orkester. — 13.10 Citraški koncert. — 19.40 Violoncello. — 20.25 »Mnogo ljubljani«, veseloigra. — 22.30 Večerna glasba. — Milan: 12.30 Pesta glasba. — 19.05 Pesta glasba. — 20.30 »Carmen«, opera, Bizet. — Praga: 19. Poljske pesmi. — 19.25 Simfonični koncert. — Langenberg: 20. Čikaska vojvodinja, opereta, Kalman. — 23. Plesna glasba. — Rim: 20.40 »Lepa Helena«, opereta. — Berlin: 20.15 Ljudski koncert. — 22.20 Koncert. — 23. Lahlka glasba. — Toulouse: 20.15 Vokalni koncert. — 21. Španske pesmi. — 23.30 Melodije. — Stuttgart: 19.30 Pester večer. — 20.45 Koncert (pihala). — 22. Jazz-glasba. — 23. Plesna glasba.

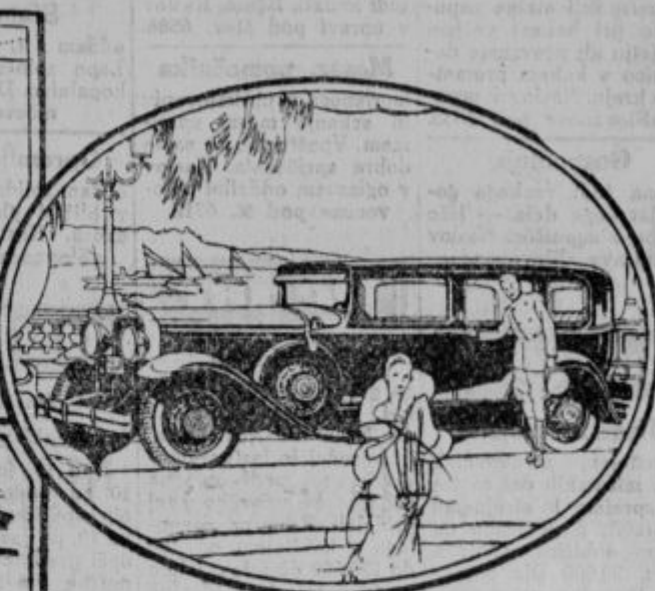
Zavidanja vreden zaradi svojega ugleda in zmožnosti - BUICK 8

Doma, pred vhomom v klub, je Buick 8 prav tako v svojem elementu kakor na slabi cesti.

Take nesreče se pripete vsakemu avtomobilu. Toda pri Buicku 8 so zgolj slučaj.

O Buickovi priljubljenosti vedo največ povedati tisti, ki cenijo in si lahko privoščijo le najboljšo.

Prestava Syncro-Mesh-dvojni razplinjevalec-regulator za temperaturo olja: to so odlike Buicka 8

KADAR se Buick ustavi pred gledališčem — klubom — ali banko, ljudje instinktivno pogledajo k vratcem, kdo se je pripeljal. Zakaj ta voz — o tem ni dvoma — je ljubljencev vseh tistih, ki v družbi nekaj pomenijo.

V najbolj otmeni okolici je Buick 8 najodličnejši avto na cesti — na vsaki cesti. Obisk pri našem zastopniku vas bo naučil ceniti lepoto Fisherjevih Buickovih karoserij. Avto morate poskusiti na vožnji, če hočete videti, česa je Buickov motor zmožen.

BUICK 8

GENERAL MOTORS CONTINENTAL S. A.

Pravni nasveti

Ograja okrog vrta. I. D. J. Okrog svojega vrta ste imeli ograjo, ki se je pričela podirati. Sosed pa trdi, da morate ograjo nadalje vzdrževati, da bo vaš vrt zavarovan pred njegovo živino, ki jo pase na svojem zemljišču poleg vašega vrta, ker da drugače on ni odgovoren za škodo, ki bi jo sosedova živina napravila na vašem vrtu. Ali je res tako? — Nihče vas ne more siliti, da morate na svojem zemljišču graditi ograjo ali kaj drugega. Lastnik živine je pa v vsakem slučaju odgovoren za škodo, ki jo živina napravi na tujem svetu.

Oprostitel vojaške službe. Fr. P. Z. Oče je star 63 let. Ima tri sinove, od katerih je eden 11 let v Ameriki, drugi je popolnoma odpravljen od doma, tretji pa pojde letos na nabor. Ali bo oproščen? — Če bo oče dokazal, da sta bila oba starejša sinova na zakonit način pet let pred potrditvijo tretjega sina od doma popolnoma odpravljena in če ne plačuje nad 120 Din neposrednih davkov, bo sin oproščen, ako res očeta preživlja, kar bo moral dokazati s potrdilom županstva. Za dokaz popolne odprave bo treba notarskih ali tem podobnih listin.

M. B. T. Če ste se z občino dogovorili da dovolite kopanje jarka po vašem svetu le proti odškodnini, zahtevajte plačilo zneska, kolikor znaša škoda. Če bi občina ne hotela plačati, jo lahko tožite.

Iz uradniškega zakona. I. L. K. § 66. odst. 2. urad. zakona določa, da more zvaniknik po doseženi šolski izobrazbi prestopiti v stroko, za katero se zahteva popolna srednješolska ali fakultetna izobrazba, samo v pripravljajno službo te stroke. Iz tega sledi, da ne morete prestopiti v X. skupino te stroke, kakor je to mogoče v stroki, za katero se zahteva nepopolna srednješolska ali te enaka strokovnošolska izobrazba (I. odst. § 66.). V tem slučaju se šteje zvanikniška služba za pripravljajno službo te stroke.

Zgraditev zidu ob meji. J. M. L. Sosed namerava zgraditi ob vašem zemljišču 20 cm od meje in v razdalji 4 metre od vaše hiše visok betonski zid, čemur se vi protivate. Ali boste uspeli? — Po obstoječih stavbnih predpisih ne boste mogli sosedu zabraniti zgradbo zidu na označenem kraju.

Jamstvo za dolg društva. T. Z. Predsednik in blagajnik sta po sklepu odbora seje najela posojilo za društvo ter sta se oba podpisala na tozadevno zadolžnico. Ali sme upnik terjati na plačilo dolga le društvo ali pa tudi oba podpisana odbornika? — Če je društvo zaprosilo za posojilo in je upnik društvo dal posojilo, potem sta predsednik in blagajnik v smislu društvenih pravil s svojim podpisom zavezala le društvo in jamci le društvo s svojim premoženjem in s svojo davčno močjo za dobljeno posojilo. Če pa je upnik dal posojilo le osebam, to je predsedniku in blagajniku, potem sta se slednja dva s podpisom osebno napram upniku zavezala poravnati dolg, čeprav sta denar porabila za društvene namene.

Sporni sadni vrt. M. M. T. Mož je bil posestnik dveh stoečih hiš in je eno hišo dal ženi, kasneje pa še sadni vrt, tako da je sam obdržal le hišo. To hišo je nato izročil sinu, sam se pa preselil v hišo žene. Sin je prodal hišo nekemu

kupcu in ga izrecno opozoril, da sadni vrt ne spada k prodani hiši in je kupec kupil le hišo. Po enem letu pa je kupec videl v zemljiški mapi, da ima sadni vrt dve parcelni številki in da je še vedno ena parcelna številka pripisana k njegovu hiši. Vseled tega je začel ta del sadnega vrta vzivati, kljub ugovorom sosedu. — Če je sin prodal sedanemu lastniku le hišo in pri tem kupca opozoril, da spada sadni vrt k drugi hiši in ne k prodani hiši, je kupec kupil le hišo brez sadnega vrta. Pač pa se mora pomota v zemljiški knjigi popraviti. Če sedanji lastnik hiše ne bi hotel dati tozadevnega odpisnega dovoljenja za odpis pomočoma se pri hiši pripisanega sadnega vrta, ga bo treba pač za to tožiti.

Skrasjan rok. L. K. M. Četrtri sin, ki je potrjen na 18 mesečni rok, ima pravice do skrasjanega 9 mesečnega roka, ker nista dva brata neposredno pred njim služila polnega roka. Dijaki 9 mesečni rok se namreč šteje za »skrasjan rok«.

Zopet divji zakon. Z. V. Radi bi se rešili sosedu, ki živi v divjem zakonu in je zelo hudobna. Kaj je storiti? — Če vas sosedu žali, jo lahko tožite pri sodišču radi žalitve. Če bi pa delala pohujšanje, jo naznanite orožnikom.

Sport

ILIRIJA IIAK (ZAGREB).

Igrišče Ilirije ob 17.45.

Tekmovanje, ki se sedaj vrši po novem načinu, je vzbudilo med sportnim občinstvom precejšnje zanimanje. Od tekme do tekme prihaja na igrišča več gledalcev, ki spremljajo z zanimanjem potek velikih borb. Dosedaj je edino Primorje, ki je doseglo dve važni točki in sicer v tekmi proti Haški. Tako bo najbrže tudi končala prva polovica tekmovalja.

Nasprotnik Ilirije v jutrišnji tekmi je zagrebški Hašk. moštvo, ki igra najbolj dovršen nogomet v državi. Imena Hitrec, Leinert, Agić, Knust so znana.

Domačemu moštvu ne bo lahko. Moštvo bo nastopilo v spremenjeni postavi. Ni izključeno, da bomo imeli priliko videti na zelenem polju zopet brate Zupančiče, ki so priborili Iliriji toliko lepih uspehov. Saj je Ilirija slovela ravno v dobi, ko so bratje Zupančiči bili najmočnejša opora moštva. Moštvo Ilirije je bilo dosedaj vse premalo borbeno. Poslej obeta biti drugače. Sicer je Hašk v tej tekmi favorit, ni pa izključeno, da mu Ilirija zagode, kakor je to napravilo že Primorje. Tekmo bo vodil izborni splitski sodnik Nedoklan, ki je v Ljubljani neznan. Sodiš je samo enkrat in še takrat reprezentančno tekmo Zagreb-Belgrad. Poslovalce bodo štiri blagajne. V predtekmi nastopi proti rezervi Ilirije prvak provincie Elan iz Novega mesta.

V naši ligi se vrši še ena važna tekma: in sicer nastopi v Zagrebu proti Concordiji Hajduk iz Splitskega. Obe moštvi dosedaj se nista bili premagani. Sta pa v kolosalni formi in je radi tega izid te borbe negotov. Zanima pa tekma prijatelje nogometa največ radi tega, da vidijo, kako Hajduk igra izven Splitske. Primorje pa počiva sedaj kar tri nedelje, prva tekma bo Julija in sicer bo to domača derby z Ilirijo.

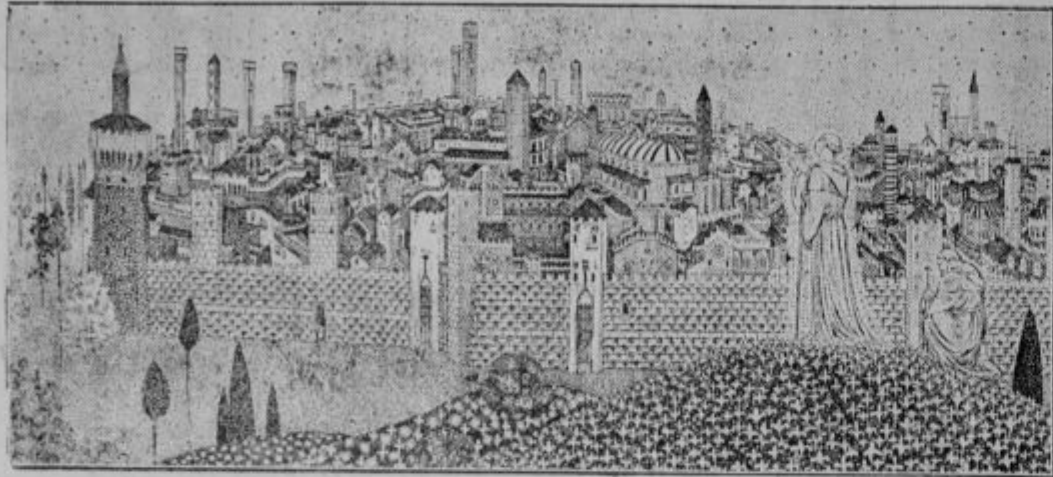
Padovanski čudotvorec

Ce bi bila med nebeščani možna zavist za človeško ljubezen in priznanje, bi bil padovanski čudotvorec, katerega 700letnico obhaja danes vesoljni katoliški svet, pač med prvimi, ki bi izzival to zavist. Saj je ni menda na svetu katoliške dežele, kjer ne bi bilo njemu posvečenih božjih hranov, ne katoliške cerkve in cerkvice, kjer ta svetnik ne bi imel svojega oltarja ali vsaj svojega ko-

nje in priprost kakor dete je sledil učeni mož provincialu Romagne v borni samostanček Monte Paolo. Tu je molil, pomival kuhinjsko posodo in služil samostanski družini v ljubezni in pokorščini.

Slaven pridigar in soc. apostol

Približno leta 1220. so poslali Antona z brati, ki so tisto leto dovršili bogoslovje, v

Sv. Anton blagoslovlja Padovo

hčka, ki mu nikdar ne manjka proslav in imena, ki bi ga ljudje vseh stanov in narodov tako pogosto in tako zaupno izgovarjali kakor njegovo. Solska deca s svojimi prvimi skrbmi; mladenič — mladenka v svojih bojih za cilje v svoji ljubezenskih dvomih; mož — žena — mati v svojih resnih težavah in stiskah, starec — starka v svojih zadnjih skrbih in željah — vsi se z enakim zaupanjem obračajo nanj. In njemu ni nič preveliko in nič premalenkostno, kakor bi mu bili človeška revščina in veličina enako blizu. Dvomljivcem je zato v nasmeh, a kaj za to, ko pa na drugi strani stotisoči hvaležno verujejo in trdno zaupajo v njegovo pomoč, posebno taki, ki so jim vrata do pozemskih oblastnikov in zaščitnikov zaprta ali vsaj težko dostopna.

Lep, mlad, bogat, učen...

Pri vsem tem je pa vendar resnica, kar pravi eden njegovih življenjepiscev, da premmogi poznajo sv. Antona le kot nebeškega detektiva, ki ima na skrbi izgubljene stvari, drugega pa ne vedo o njem. Zato ne bo škodilo, ako navedemo v kratkem najvažnejše iz njegovega življenja.

Fernando — to je bilo Antonovo krstno ime — se je rodil l. 1195. v Lissabonu kot sin portugalskega plemiča. V mladosti je užival takrat običajno solsko izobrazbo, ki sicer ni obsegala toliko predmetov, kakor jih poznajo šole sedaj, zato je pa bila toliko bolj temeljita. Fernando se je smehljalo življenje: bil je mlad, lep, bogat, izobražen; na stečaj so se mu odpirala vrata do užitkov, slave in časti. In mladenič ni bil neobčutljiv za muke sveta; toda že v najranjši mladosti ga je ranila božja ljubezen, duhovne lepote in radosti so ga močnejše vabile nego posvetne. Komaj 15 leten je po lepi, nedolžni otroški dobi vstopil v avgustinski samostan, kjer se je z vso gorečnostjo zatopil v bogoslovne vede; učil se je noč in dan, in da bi se izognil prepogostim obiskom sorodnikov in bivših zovarišev, se je dal premestiti v Coimbro.

Za Franciškom!

Nekega dne so v ta samostan prinesli trupla petih franciskanov, ki so v Maroku prestali mučeniško smrt. To je tako vplivalo na Fernanda, da je prestopil k franciskanom, dobil redovno ime Anton in hitel na pot — v Maroko, da bi smel postati deležen mučeniške palme. Velik vihar je pa njegovo ladjo vrgel na sicilijansko obalo; Anton je umel božji migljaj in se odpravil v Assisi. Tam je videl svetega očeta Franciška in nad pettisoč njegovih sinov; v tej množici je utonil kakor kapljica v morju — kot zadnji med zadnjimi. Tu se je izkazala njegova ponižnost kot močna dovolj za vse preizkušnje. Krotek kakor jag-

bliznje škofijsko mesto Forli k mašniškemu posvečenju. Ni znano, ali je tudi Anton šele tedaj prejel mašniško posvečenje ali pa je samo spremljal kandidate. Toliko je gotovo, da se je nahajal po slovesnosti za mizo med novomašniki. Treba je bilo kratkega nagovora, a pokazalo se je, da nobeden izmed navzočih ni bil na to pripravljen in da si nobeden ni upal prevzeti te naloge. Tedaj je gvardijan upazal Antonu, naj govori. Zelo se je prestrašil, a ubogal. Začel je priprosto, otroško, kakor je bil že toliko let vaju. Toda polagoma ga je prevzel govorniški ogenj, po-

Dobrotnika heidelberške univerze: Jacob Schurman, bivši ameriški poslanik v Berlinu, ki je v Ameriki zbral sredstva za razširjenje heidelberške univerze — in ameriški Nemec Gustav Oberländer, ki je ustanovil zaklad 1 milijona dolarjev, iz katerega bodo dobivali ameriški državljani ustanove za enoletni študij v Nemčiji

zabil je nase in govor je tekkel kakor mogočna reka. Njegova temeljita učenost, njegova pobožnost in plemeniti duh so postali očiti in s kuhinjsko službo v Monte Paulu je bilo pri kraju.

Sedaj se je začela za Antona doba neprestanega potovanja; njegove lece so stale od morja do Alp, od Rima do južne Francije. Njegova beseda je bila kakor kladivo in kakor plameneč meč, pa tudi kakor ljubeč očetovski klje; trumoma so se izpreobračali krivoverci in drugi grešniki.

V tej dobi v javnosti ni bilo veliko praktičnega krščanstva. Divjali so politični boji, gospodarsko življenje pa je propadalo vsled neznosno visokih obresti. Porajajoči se kapitalistični sistem se je čutil že takrat kakor kakor globoka rana družbe. Bogataši so poznali samo eno geslo: zaslužiti; njemu so uklonili tudi vero. Če kak dolžnik ni mogel plačati obresti, ga je smel upnik po rimskem pravu z družino vred dati zapreti v ječo.

Anton, ki si je bil sam izvolil uboštvo,

je s plamenečim srcem in mogočno besedo žigosal dobičkarstvo in zahteval pravičnost in zaščito za ljudstvo proti finančnim mogočnikom. Dosegel je, da je mesto Padova sklenilo zakon, po katerem nobenemu dolžniku ni bilo treba več jamčiti za dolg s svojo osebnostjo. Njegove pridige so nagnile marsikakega kapitalista, da je vrnil že izterjane obresti. Tako je postal Anton ljudski tribun in njegova prižnica je bila zatočišče zatiranih.

Slava Padova

Toda njegova leta so bila šteta. L. 1229. je prišel v Padova, ki mu je dala priimek, on pa njej neminljivo slavo. Tu je delal samo še dve leti, že smrtno bolan. Za oddih si je izbral svojevrstno zatočišče. V Campo Sampiero, nekaj ur hoda od Padova, mu je bil neki prijatelj podaril košato orehovo drevo, in v njegovi kroni si je dal Anton urediti celico. Tu gori se je vzpenjal kljub svoji vodenici, da je mogel biti nekaj časa sam z Bogom in njegovim stvarstvom: pticami, zelenjem, solncem. Ali ni sv. Anton tudi po tej svoji ljubezni do narave soroden naši dobi z njenim skavtizmom in planinstvom?

Dne 13. junija 1231. ga je poklical zvonček sosednjega samostančka z drevesa k večerji. Za mizo se je sesedel. Anton je zaslišal rahle korake smrti in prosil, da ga odpeljejo v drago mu Padova.

Brž so ga naložili na kmetijski voz, toda izdihnil je že na poti v Capo di Ponte.

In sedaj se je začel zmagovalni pohod skromnega frančiškana širom zemlje. Za njegovo truplo in grob se je vnel pravi boj. V nekaj tednih se je zgodilo na njem nešteto čudežev in predno je poteklo leto, ga je papež Gregor IX. pristel med svetnike. Mesto Padova je zgradilo na njegovem grobu prekrasno baziliko, ki ji ni para na svetu. In to po pravici, saj bo s čudotvorcem Antonom večno živelo tudi ime Padova.

Antonov kruh

Po vseh katoliških cerkvah najdemo puščice za milodare z napisom: Za kruh sv. Antona. Te puščice imajo naslednjo zgodovino:

Bilo je nekako pred 40 leti, ko trgovka Luise Bouffier v Toulonu na Francoskem nekega dne kljub ključem nikakor ni mogla odpreti svoje trgovine. Poklicati je morala ključavničarja, ki se je s svojimi vetrihi istotako zaman mučil; zato se je odločil, da bo vrata vlomil. Tedaj se je trgovka obrnila na sv. An-

Dobrotnika heidelberške univerze: Jacob Schurman, bivši ameriški poslanik v Berlinu, ki je v Ameriki zbral sredstva za razširjenje heidelberške univerze — in ameriški Nemec Gustav Oberländer, ki je ustanovil zaklad 1 milijona dolarjev, iz katerega bodo dobivali ameriški državljani ustanove za enoletni študij v Nemčiji

tona, ki ga je vedno iskreno častila, in mu v svojem srcu obljubila kruh za uboge, ako ji pomaga, da ne bo treba siloma odpirati vrat. Potem je prosila ključavničarja, da še enkrat poizkusi ključ. In glej — sedaj je prvi ključ gladko odklenil vrata.

Ta dogodek se je kmalu zvedel po vsem mestu in ljudje so si pripovedovali, kako sv. Anton posebno rad pomaga, ako kdo obljubi dati vbogajme za reveže. Gdč. Bouffier je morala v svoji trgovini postaviti Antonov kip in puščico za milodare. Tu se je nabralo za reveže l. 1892., to je dve leti po onem dogodku, 5443 zlatih frankov, l. 1894. pa so znašali darovi že 108.506 zlatih frankov. Ta zgled je potegnil za sabo ves katoliški svet in danes ima vsak priliko, da v najbližji cerkvi daruje za kruh sv. Antona večji ali manjši znesek in si s tem pridobi zaščito in pomoč nesmrtnega ljudskega prijatelja — sv. Antona Padovanskega. Tako ta svetnik še danes nagiba srca k dobroti in nam vsem lomi kruh krščanske ljubezni do bližnjega.

Iz legend sv. Antona

Nekoč so sv. Antona naprosili, naj govori nagrobni govor nekemu znanemu oderuhu. Sv. Anton je govoril o Jezusovih besedah: »Kje je tvoj zaklad, tam je tudi tvoje srce.« Zato tudi srce tega pokojnika, ki vse življenje ni ljubil drugega nego denar, ne more biti v grobu nego v njegovi skrini. In — tako pripoveduje legenda — res so našli oderuhovo srce na denarju v skrini.

★

Antonove pridige je mnogokrat poslušalo do 30.000 ljudi, toda zgodilo se je tudi, da je našel prazne cerkve. Tako je prišel enkrat v mesto Rimini, da bi pobijal krivoverse nauke in spreobrnili tamkajšnje krivoverce. Ko je pa ob določeni uri stopil na prižnico, ni bilo v cerkvi niti enega poslušalca. Razžaloščen je odšel svetnik na morskobal in zaklical po lahno valovečem morju: »Ribice, pridite in poslušajte vsaj ve besedo vašega Stvarnika, ki jo ljudje zamujejo!« Na te besede je nastal čudovit prizor: Ribe so v nepreglednih jatah plule k obali in se po velikosti postavile v vrste. Potem je nastala tihota in svetnik jim je začel govoriti o božji vsemočnosti in dobroti. Ribe so poslušale in včasih sklenile glave, kakor bi hotele pri-

Doret (levo) in Le Brix, francoska letalca, ki sta dosegla nov svetovni rekord in trajnem letanju na zaključni okrogli progi. Dosedanji rekord je znašal 8960 kilometrov, novi pa znaša 10.960 km.

trjevati. Ljudje, ki so bili sledili pridigarju, so se čudili in hiteli v mesto naznanit čudež. Tedaj je vse mesto hitelo na obal in poslušalo Antona. Njegove besede so segle v zakrknjena srca in vsi so se izpreobrnili. Ribe pa so ves čas ostale gosto nagetene ob obali. Se-le ko jih je svetnik blagoslovil in odslovil, so se ribe vesele vrnile v svoje globine.

★

Sv. Antona vpodablja jo z božjim Detetom v roki. O tem pripoveduje legenda:

Nekoč je neki mešan povabil svetnika, naj začasa svojih pridig stanuje v njegovi hiši. Svetnik je ponudbo radevolje sprejel. Ko je šel gospodar potem nekega dne mimo Antonovih vrat, je videl skozi špranje prihajati veliko svetlobo. Radoveden je pogledal skozi špranje v sobo. Tu je videl svetnika klečati na tleh, v rokah pa je držal prečudno ljubeznega in lepega dečka, ki ga je ožarjala nebeška svetloba. Dolgo je trajal ta prizor dokl er,qM bfskp umhl uml huml hum zor, dokler ni slednjič božje Dete izginilo. Tedaj je svetnik nenadoma odprl vrata in strogo prepovedal svojemu gostitelju, naj tega, kar je videl, do njegove smrti nikomur ne pripoveduje.

Princ Valeški želi posluha

Londoni radio oddaja poleg redne glasbe in predavanj tudi nujna zasebna obvestila. Slednja so potrebna, kadar ni mogoče ugotoviti bivališča onega, ki mu je namenjeno poročilo. Zadržijo se se nenadno ustavili plesalci v neki drugi londonski restavraciji, ker je glasba utihnila in zadonel iz radiovočnika glas priljubljenega igralca Jonnyja: — Ladies and gentlemen! Oprostite, da sem prekinil vaš ples. A moral sem za trenutek ustaviti našo glasbo, da bi oddal nujno vest. Neki brezposelni s petimi malimi otroki bo jutri deložiran, če ne bo poravnal stanarine. Njegov naslov je na razpolago pri vodstvu naše postaje, telefon št. ... Pomagajte, prosim! — Plesalci so osupnili. Trenutek pozneje se je glasba zopet pričela. Vsi so bili veseli, ko je isti glas uro pozneje naznanil, da je neimenovani dobrotnik že poravnal potrebno stanarino. »Radio London je ponosen, da ni ostal njegov poziv brez odmeva. Hvala lepa!« Zadržijo se je poslužil istega sredstva celo angleški prestolonaslednik. Napovedovalec je zaklical: — »Halo, radio London. Govori Nj. Visočanstvo princ Valeški, ki želi svojim besedam čim večjega odmeva.« — Na to se je oglašil prestolonaslednik in naznanil, da se nahaja bolna vdova nekega v vojni ubitega gardnega častnika v hudi revščini, nima sredstev za zdravljenje, a bi sprejela pomoč edino od tovarišev svojega pokojnega moža. Princ je povedal samo ime polka, ne da bi omenil naslova gospe same, in pozval vse sedanje in nekdanje častnike tega oddelka, naj pošljejo prispevke na njegovo pisarno, kjer lahko dobijo tudi potrebne osebne podatke.

G. Rubio Ortis, 18 letni sin mehiškega državnega predsednika, ki ga je te dni ustrelil neki mirovni sodnik. Rubio Ortis je bil s prijateljem na potu iz Kansasa, kjer je obiskoval nauke, domov, Mirovni sodnik je oba ustrelil, ker sta baje imela orožje in na poziv nista hotela ustaviti vozila.

Prav imajo!

Lastniki ameriških hotelov so se prepričali, da sedanja lepota zelo kvare posteljino. Vsled tega so dali po vseh hotelskih sobah nabiti naslednje naznanilo: Cenjene dame! Mazila, rdečilo in sl. pokvarijo obrisače, rjuhe itd. Vsled tega smo primorani zahtevati sledečo odškodnino... Na to so navedene cene za perilo.

Ribiški čoln rešuje brodolomca s parnika »Progress«, ki se mu je bil zlomil vijak, nakar ga je vihar razbil ob novoze-landskih čerch. V ozadju vidimo parnikove razbitine